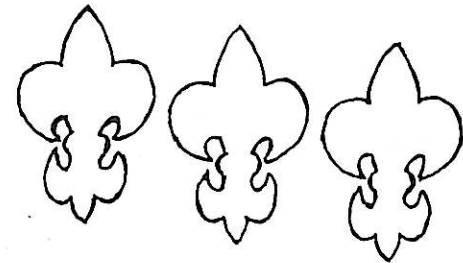

Opracował
Bogdan Szwagrzak hm.

INSTRUKTORZY

CZĘŚĆ DRUGA

O CZYM INSTRUKTOR
WIEDZIEĆ POWINIEN

Z.H.P.
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY
WYDZIAŁ KSZTAŁCENIA STARSZYNY
LONDYN 1994

Wydanie drugie przygotował
hm. Józef Szkudłapski

W ramach "KADRY 2000" wchodzimy w XXI wiek. Młodzież oczekuje od nas nowego stylu prowadzenia harcerskiej pracy wychowawczej. Potencjalnych kandydatów na instruktorów "utalentowanych apostołów Harcerstwa" trzeba umiejętnie szukać, a znalezionych nie zrażać lecz kształcić z troską o przyszłość naszej pięknej Organizacji.

Wydanie drugie
Londyn 1994

Opracował
Bogdan Szwaigrzak hm.

INSTRUKTORZY

CZĘŚĆ DRUGA

O CZYM INSTRUKTOR WIEDZIEĆ POWINIEN

Część druga zbioru zasadniczych informacji i kierunków działania w pracy instruktora, poświęcona jest lepszemu zrozumieniu idei życia harcerskiego budującego prawe, dzielne charaktery, pragnące żyć według prawa harcerskiego.

Wolno nam szukać nowych ścieżek, ale nie możemy gubić starych, którymi szły poprzednie pokolenia harcerskie.

Ulepszamy sposoby naszej pracy, ale wartości przy których stoimy są zawsze te same.

Materiały pomocnicze dla uczestników Kursów-Obozów Instruktorskich, Kursów Korespondencyjnych i weekendowych kursów uzupełniających.

GAWĘDY

"Utrzymaliśmy nienaruszoną ciągłość ideową Związku Harcerstwa Polskiego, oraz nienaruszoną ciągłość prawno-organizacyjną. Ciągłość ideowa wyraża się w wierności dla Prawa i Przrzeczenia; ciągłość prawno-organizacyjna w osobie przewodniczącego Związku Harcerstwa Polskiego, doktora Michała Grażyńskiego, wybranego przez Naczelną Radę Harcerską w czasie ostatniego Walnego Zjazdu w wolnej Polsce, a potwierdzonego przez podziemne władze harcerskie w okresie wojny, oraz przez ogólny Zjazd Harcerski w Enghien w 1946 roku.

Znajdowało to i znajduje wyraz w organizacyjnej strukturze władz harcerskich, działających poza granicami Kraju, a reprezentujących do dnia dzisiejszego, w swej pięknej tradycyjnej treści, w duszach młodzieży, wielką wychowawczą wartość Harcerstwa z okresu Niepodległości. Wartość stałą i w niczym nie zmienioną."

/Fragment jednej z wielu wypowiedzi Naczelnika Harcerzy hm. Bogdana Szwagrzaka na forum instruktorskim na Zlocie 80-lecia ZHP w Olsztynie. Sierpień 1991 rok./

***

"Jest faktem, że Związek Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju jest kontynuatorem i prawnym spadkobiercą pracy harcerskiej, zapoczątkowanej

w 1910 roku. Władze tego Związku zachowały nieprzerwaną statutową ciągłość wysiłku ideowo-wychowawczego i działalności organizacyjnej, czuwając przez 50 lat nad zachowaniem czystości polskiej idei harcerskiej, systemu wychowawczego i tradycji harcerskiej.

Zadania nasze nie są jeszcze wypełnione do końca. Z wielką nadzieją bierzemy udział w długim procesie odrodzenia się ZHP.

Czekamy na moment, kiedy w Polsce jedno ZHP stanie się znów potężnym Ruchem młodych, wiernych potrójnej służbie: Bogu, Polsce i Bliźnim. Potrzeba zgodności praktyki działania ZHP z podstawami ideowymi i moralnymi Harcerstwa jest zagadnieniem, w którym nie ma kompromisu."

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy na XIX Zjeździe Okręgu ZHP St. Zjed. w Orchard Lake, Michigan. Wrzesień 1991 rok/.

***

"Jak wszystko w życiu, tak i program działalności wędrowników musi ulegać pewnym zmianom, które narzuca czas i nowa sytuacja w relacji Kraj i My. Uzupełniony ostatnio Regulamin Wędrowników i Szyszek Wędrowniczych jest tego najlepszym dowodem. Obecnie od kan-

dydatów na Szyszki Wędrownicze, szczeble wyrobienia wędrowniczego, wymagane jest zrobienie w ciągu roku harcerskiego, okres 12 miesięcy, kilka więcej poważnych sprawności, jako warunek do próby na daną Szyszkę. Celem robienia sprawności wędrowniczych przez cały rok jest indywidualne pogłębianie harcerskiej pracy samowychowawczej każdego wędrownika. Sporadyczne pokazanie się na okresowym złazie - nie wystarcza. Spodziewane jest większe i głębsze zaangażowanie się wędrownika w "doskonaleniu siebie" przez cały rok. Dotyczy to zarówno wędrowników funkcyjnych jak i niefunkcyjnych.

Gałąź wędrownicza ma w naszej Organizacji wielką i wspaniałą przyszłość, mając przed sobą jasny cel i trudną drogę do pokonania. Naszą gwarancją pokonania tej trudnej drogi są doświadczeni instruktorzy specjaliści od metodyki pracy wędrowników, którzy wiedzą że dyscyplina wewnętrzna, ocena zachodzących zmian i zrozumienie sytuacji jest koniecznością. Wędrujemy naprzód, sięgając po nowe szczyty".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy na Dwudziestym Jubileuszowym Złazie Wędrowników "MŁODY LAS" Chorągwi Harcerzy w W. Brytanii, St. Briavels, kwiecień 1992 r./.

***

"Mamy w harcerskiej pracy wychowawczej swoje wyżyny i niziny. Okresy, kiedy wszystko nam się udaje i kiedy spada na nas niczym niewytłumaczona apatia, szarość, "nic nie rośnie, a to co już urosło, więdnie".

Wzlot jest jak uskrzydłona iskra z harcerskiego ogniska, wystrzelona w niebo natchnieniem. Nie może więc zawisnąć w powietrzu. Spada w końcu na ziemię i chwilowo ginie. Nie powinniśmy poddawać się tej pustce, - powinniśmy szukać nowych iskier.

Są w naszej Organizacji instruktorzy, którzy świetnie potrafią prowadzić pracę bez wzlotów i są zupełnie zadowoleni. Są także instruktorzy, którzy uciekają się do powszedniości i potrafią żyć tylko od jednego wzlotu/osiągnięcia, do drugiego, Jakkolwiek się do tego indywidualnie ustawiamy, nie powinna w naszej pracy mieć miejsce apatia.

Idziemy z wiarą, twardo i zdecydowanie, starając się przyczynić, w miarę naszych sił, do tego aby świat, który nas otacza, stawał się lepszym.

Droga prawdy, piękna, przyjaźni, bezinteresowności, lojalności i uczciwej pracy wychowawczej dla innych, jest naszą drogą. Jest drogą naszego Harcerstwa".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy do Konferencji Metodyczno-Programowej Chorągwi Harcerzy w Australii, czerwiec 1992 rok/.

***

"Nasza harcerska światowość jest atrakcyjna, trzeba ją wykorzystać. Wspólne przeżycia i przyjaźń są konieczne dla utrzymania ZHP w świecie. Światowe Kursy-Obozy instruktorskie mają za zadanie stworzyć ideowy zespół starszyny harcerskiej na rok 2000. Jakość, a nie ilość, będzie decydowała o wartości "KADRY 2000.

Nasza Organizacja ma wielką i wspólną przyszłość, mając jasny cel i trudną drogę do pokonania. Gwarantem pokonania tej trudnej drogi są dobrze przygotowani instruktorzy, którzy wiedzą że przykład, dyscyplina wewnętrzna, ocena zachodzących zmian i zrozumienie dzisiejszej sytuacji w wychowaniu dzieci i młodzieży jest koniecznością.

Musimy mieć ogromny skarb wiary w nasze siły, skarb który jest często wart więcej niż samo doświadczenie.

Idziemy z entuzjazmem naprzód, zawsze wierni ideałom harcerskim, lojalni pokoleniom, które szły przed nami drogą instruktorską.

Jednym z naszych obowiązków instruktorskich jest akcentowanie szczególnej roli jaką ma spełniać Harcerstwo przez znajomość dziejów narodu Polskiego i jego kultury, równoległe ze znajomością dziejów i kultury kraju zamieszkania".

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy na otwarciu Kursów-Obozów przewodników, podharc mistrzowskiego i harcmistrzowskiego, sierpień 1992 r., Kaszuby, Kanada/.

***

"Wszyscy w Harcerstwie wiemy, że siła Harcerstwa spoczywa u jego podstaw w drużynach i gromadach zurowanych. Komendant Chorągwi, Hufcowy i Szczepowy nie podniosą poziomu pracy harcerskiej, jeżeli nie będą mieli dobrych drużynowych/przewodników, dobrych młodych podharc mistrzów. Regulamin Główny ZHP mówi, że obowiązkiem instruktora jest czynny udział w pracy harcerskiej, przede wszystkim na stanowiskach wychowawczych. Harcerstwo kształci na Kursach-Obozach po to, aby umieli oni prowadzić pracę wychowawczą metodą harcerską (stopnie, sprawności, przykład) z młodzieżą. Wiemy, że to jest najważniejszy cel kształcenia".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Har-

cerzy na II Światowej Konferencji Metodyczno-Programowej "Otwartego Kręgu" na Kaszubach w Kanadzie, sierpień 1992 r./

***

"Drodzy i Kochani członkowie i uczestnicy naszej pięknej Organizacji. Rozpoczynając nowy rok kalendarzowy 1993, składam Wam życzenia zdrowia, pomyślności w pracy zawodowej i nauce, oraz zadowolenia z dobrze spełnionej służby harcerskiej.

W roku 1993 będziemy się wszyscy mocno starali akcentować (przez zdobywanie sprawności z działu wychowania narodowego) szczególną rolę, jaką ma spełniać Harcerstwo przez znajomość dziejów narodu polskiego i jego kultury, równoległe z kulturą kraju zamieszkania.

Będziemy się starali również wszyscy akcentować mocno naszą postawę moralną wobec materializmu, jaki nas otacza, gdzie chciwość pieniądza jest często jedynym motywem działania.

Musimy również zdawać sobie sprawę z tego, że skauting na Zachodzie coraz częściej jest widziany jako metoda spędzenia wolnego czasu. Nasze Harcerstwo jest czymś więcej. Jest WIELKĄ SŁUŻBĄ. Pamiętajmy!".

/Fragment z noworocznych życzeń Naczelnika Harcerzy, ogłoszony na kolumnie Głównych Kwater Harcerzy i Harcerki w Londynie, styczeń 1993 r./.

***

"Wierność Prawu Harcerskiemu to pierwsza najważniejsza i niezmiernie doniosła sprawa. Bo decyduje ona o naszym obliczu ideowym, o tym kim i czym jesteśmy.

Mamy obowiązek zachować Prawo Harcerskie jako nienaruszony skarb naszej pięknej idei. Nie możemy ulegać żadnym "postępom czasu" w postaci fali masowego obniżenia moralnego. Nie możemy ulegać własnym słabostkom. Złożyliśmy przysiężenie z własnej woli i musimy je uczciwie dotrzymać.

Wszyscy wiemy, że żyć stuprocentowo według Prawa Harcerskiego jest bardzo trudno. Wybraliśmy jednak dobrowolnie drogę walki z trudnościami. Jest ludzką rzeczą błądzić. Jest rzeczą harcerską walczyć z własną słabością, pokonywać przeszkody, dążyć wytrwale do celu w jedności organizacyjnej naszego Harcerstwa w całym świecie. Razem reprezentujemy olbrzymi potencjał, tyle dobrych rzeczy dzieje się z inicjatywą Harcerstwa".

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy do Szczepu "Białe Orły" w Monachium, Niemcy, jesień, 1992 r./.

***

"Cała moc wychowania harcerskiego polega nie na głośnym i ubranym we frazesy potępianiu zła, ale na czynieniu dobra. Na wychowaniu przez przykład.

Wciąż mamy za mało kontaktów pomiędzy młodzieżą harcerską ZHP p.g.K. a młodzieżą harcerską Harcerstw w Kraju.

Polska potrzebuje mądrych, prawych ludzi, ludzi potrafiących swobodnie poruszać się po świecie. ZHP p.g.K. potrzebuje kontaktów z Krajem, kontaktów bliskich, nie od święta i uroczystości, ale znających codzienne trudności i troski Kraju, dźwigającego się do normalnego życia.

Zachęcam instruktorów do stwarzania takich warunków, aby młodzież harcerska mogła się wzajemnie poznać, mogła nawiązać węzły przyjaźni, mogła mieć do siebie zaufanie. Wówczas braterstwo nie będzie czcym frazesem.

Organizujmy zimowiska, obozy, wędrowniki, kursy-obozy, na terenie Polski. Już kilka naszych drużyn udowodniło, że można to zrobić z dużym powodzeniem. G.K.H. w Londynie musi być poinformowana na specjalnym formularzu o takim wyjeździe, celem poinformowania Głównych Kwater w Polsce. Takie są wymagania.

Nasze liczne i wielostronne kontakty z życiem harcerskim i społecznym w Polsce powinny rozpocząć nową fazę działalności ZHP p.g.K. przez pomoc w "powrocie do normalności" i przyczynianiu się do przebudowy Polski".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy na spotkaniu 4 hufców harcerskich w Dniu Myśli Braterskiej w Leicester, Anglia 1993 r./.

***

"Charakterystyczna cecha naszego Harcerstwa p.g.K. wynika również z jego wyłączności etnicznej, gdyż ona określa dwukulturowość i wielki cel naszego istnienia na emigracji: utrzymanie polskości. Nauka i rozwijanie umiejętności posługiwania się polskim językiem oraz szerzenie wiedzy z zakresu historii i kultury polskiej nie są przedmiotem działań harcerskich w Polsce, podczas gdy tutaj działania te są nieodzowne i tak oczywiste.

Można jednak zastanowić się nad konsekwencjami tej i innych różnic między Harcerstwem w Kraju i za granicą.

Wydaje się, że pogodzenie interesów ZHP p.g.K. z Harcerstwem w Polsce jest zadaniem trudnym. Wartości, prawo i przyrzeczenie, metoda działania nie są różne i to nas łączy wystarczająco.

Natomiast programy pracy muszą być z natury różne, na co składają się warunki danego kraju i szczególne lokalne potrzeby. Poznanie tych warunków i rozpoznanie potrzeb wymaga lat całych. Okresowe wizyty w Polsce, kształcenie, kontakty korespondencyjne mogą pomóc wzajemnemu zrozumieniu i tolerancji, jak też, równie korzystnej, wymianie doświadczeń. Nie zastąpią one jednak doświadczenia naszych lokalnych instruktorów; dlatego też mamy program 'KADRA 2000', tak dobrze prowadzony w Australii".

/Fragment wypowiedzi Naczelnika Harcerzy na Zjeździe Okręgu ZHP Australia, czerwiec, 1993 rok./

***

"Czuwaj, to znaczy słuchaj i myśl i czyn" - Stanisław Sedlaczek, Harcmistrz Rzeczypospolitej.

"Żyjemy według zasad i poglądów, które głosimy, stosując w praktyce Prawo Harcerskie. Nazywamy, to pracą nad sobą. Człowiek o wyrobionym charakterze i poglądach życiowych jest mocny duchem i ciałem. Posiada wrodzoną umiejętność pobierania decyzji, wytrwałości i upór w przeprowadzaniu swych planów, oraz umiejętności planowania. Jesteśmy wierni wybranemu ideałowi życia i wierni swemu powołaniu instruktorskiemu. Mamy wyrobione trwa-

te poglądy życiowe, oparte na zasadach chrześcijańskich.

Będąc organizacją radosną, pracujemy nad połączeniem jutra z wczoraj, przez dzień dzisiejszy. Pracujemy nad strategiczną wizją przyszłości zjednoczonego Harcerstwa Polskiego i konsekwentnie wcielamy tę wizję w życie".

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy, wygłoszonej na ognisku Złotu Chorągwi Harcerzy w Barnswood, w W. Brytanii, sierpień, 1993 r./

***

"Mówiąc o młodzieży i polskich organizacjach, trzeba potwierdzić niezaprzeczalny fakt, że najsilniejszym czynnikiem wychowawczym w naszej rzeczywistości poza granicami Kraju jest Harcerstwo.

Organizacja, która ma w swoich programach, między innymi, pielęgnowanie języka, rodzimej kultury i tradycji, wychowując równocześnie uczciwego człowieka i obywatela kraju zamieszkania.

Zdajemy sobie sprawę z trudności i problemów codziennego życia, z jakimi musimy się spotykać w harcerskiej pracy wychowawczej. Narzekamy na zobojętnienie człowieka wobec

człowieka, ale wiemy, że są ludzie, podobnie jak my, wierzący w słuszność i celowość naszej pracy i umiejący je-dnoczyć swoje wysiłki dla dobra innych.

Mówimy, z wdzięcznością, o gronie instruktorskim, które z wielką determinacją i nakładem pracy wpaja dzieciom i młodzieży, za którą jest odpowiedzialne, co to znaczy być Polakiem poza Polską, pojęcie własnej tożsamości w ramach dwukulturowości i wpływające z tego obowiązki".

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy, wygłoszonej do Szczepu "POLANIE" w Wiedniu (Austria), z okazji X-lecia, październik 1993 r./

***

"Do Harcerstwa powinna należeć młodzież, która tego chce i której rodzice rozumieją nasze cele wychowawcze i będą współpracować w wychowaniu harcerskim, razem z nami.

Kładziemy wielką nadzieję na pracę w zastępach. Zastępowi powinni być kształceni przez najlepszych instruktorów na kursach-obożach harców, a nie w sali wykładowej czy szkolnej.

Praktyczny kurs-obóz drużynowych/przewodników to drugi ważny etap. Na

takim kursie-obozie powinno być kilku dobrych instruktorów, którzy sami przeżyli bardzo specjalną atmosferę kursu-oboazu i rozumieją w czym leży siła i atrakcja takiego stylu kształcenia.

Pracę nad kształceniem charakteru prowadzimy w formie ćwiczeń, gier, zdobywania sprawności i stopni.

Polskość zachowamy przez bezpośredni kontakt z Krajem. W miarę możliwości, cała akcja letnia powinna odbywać się w Polsce.

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy wygłoszonej do Szczepu "JASNA GÓRA" w Hamburgu, Niemcy, z okazji wizytacji, listopad 1993 rok./

***

"Harcerstwo poza granicami Kraju współpracuje z polskimi szkołami przedmiotów ojczystych, kształcąc samodzielność, pobudzając inicjatywę współdziałania w zespole, oraz ucząc pracy nad sobą, przez realizowanie Prawa Zucha i Prawa Harcerskiego.

Harcerska metoda wychowawcza realizowana jest przez zdobywanie grzybków i guzików u skrzatów, gwiazdek i sprawności u zuchów, stopni i sprawności u harcowników i wędrowników, pełnienie różnych funkcji oznaczonych

kolorowymi sznurami.

Wspaniała harcerska metoda wychowawcza realizowana jest, między innymi, przez udział w planowaniu pracy zastępu, drużyny, wykonaniu i jej ocenie. Organizowanie zadań dla zastępu, drużyny i pobieranie decyzji jest równocześnie gromadzeniem doświadczenia, które może być potrzebnym elementem w życiu młodego człowieka".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy do nowo powstających jednostek harcerskich we Frankfurcie, Niemcy, styczeń 1994 rok./

***

"Celem Harcerstwa jest walka ze złem, które się wkoło nas szerzy, jest to także czynna służba dla drugiego człowieka.

W tej naszej służbie harcerskiej staramy się, między innymi, walczyć z egoizmem. Nasze harcerskie programy prób, sprawności, stopni, programy zbiórek, wędrowek, biwaków, obozów, na pewno pomogą nam lepiej realizować Prawo Zucha i Prawo Harcerskie.

Chcemy być wierni wybranemu ideałowi życia, chcemy utrzymać harcerski styl życia, najpiękniejszy jaki dzieci i młodzież mogą dzisiaj znaleźć".

/Fragment z wypowiedzi Naczelnika Harcerzy do nowo powstających jednostek harcerskich w Oslo, Norwegia, luty 1994 rok./

***

"Otaczający nas świat ulega wielkim przemianom. Główną przemianą jest zwrot ku materializmowi, z równoczesnym odwrotem od ideałów, głębszych wartości życia duchowego. Zaczyna panować agresywna cywilizacja materialistyczna, odpychająca systematycznie cywilizację duchową.

Sytuacja, której jesteśmy świadkami, wpływa na kształtowanie się światopoglądu młodzieży harcerskiej, zrzeszonej w naszych szeregach.

Wierzimy, że tylko atrakcyjnie prowadzone Harcerstwo, przez młode grono instruktorskie, dobrze przygotowane, z inicjatywą i determinacją, przyczyni się do wygrania tej walki w imię hasła: byliśmy, jesteśmy, będziemy, z równoczesnym postawieniem sobie pytania: jacy jesteśmy, jakimi chcemy być?, - odniesie sukces wychowawczy".

/Fragmet z gawędy Naczelnika Harcerzy, ogłoszonej do Harcerstwa w Buenos Aires, Argentyna, kwiecień 1994 rok./

***

"Niech Wasze mołitwy, wielka moc ducha, jaka wstaje z ognisk wieczornych, czas kominków zuchowych, zabawy, gry i ćwiczenia pomogą Wam w pracy nad sobą, nad doskonaleniem swojego charakteru, w służbie wychowywania lepszego człowieka i budowania lepszego świata.

W tej pięknej pracy, którą zawsze nazywamy służbą, używajcie wypróbowanych metod, narzędzia jakimi zawsze były, są i być powinny - sprawności i stopnie. Zdobywajcie sprawności i stopnie, to jedyny, najlepszy, harcerski program dla wszystkich. Program "ponadczasowy", tak jak sam skauting, jeżeli jest właściwie rozumiany. Inny program nie jest i być nie może programem naszego Harcerstwa, którego 85-letnią rocznicę będziemy obchodzili za rok".

/Fragment z gawędy Naczelnika Harcerzy, ogłoszonej do Harcerstwa w Cordobie, Argentyna, kwiecień, 1994 r./

***

DWUKULTUROWOŚĆ

W wychowaniu narodowym kładziemy obecnie większy nacisk na wychowanie obrońców i rzeczników praw polskich, obrońców i rzeczników kultury polskiej, znawców ziemi ojczystej rodziców i dziadków. Polska nie ma funduszy na promowanie kraju poza jej granicami, ma jednak poza tymi granicami miliony Polaków, w tym ponad 10 tysięcy członków naszej Organizacji. Jesteśmy w stanie przyczynić się do tej wielkiej i pięknej pracy" ..

.. "Specyfika naszego wychowania, naszego kształcenia jest również bardzo mocno oparta na dwukulturowości. Rozumiemy przez to, że chcemy wychować w naszych szeregach uczciwego, porządnego człowieka, obywatela kraju, w którym się urodził, względnie w którym się osiedlił. Ma on być wzorem obywatela kraju zamieszkania, znać język i kulturę tego kraju.

Równocześnie też wychowujemy Polaka. Wymagamy w naszej Organizacji znajomości języka polskiego w mowie i piśmie, znajomości polskiej historii, literatury i kultury. Na to kładziemy w naszych programach duży nacisk. Strażnikami tych programów jest pełne poświęcenia grono instruktorskie, do którego mamy wielkie zaufanie.

Uważamy, że człowiek o dwóch kulturach jest człowiekiem ciekawym, "bo-

gatszym". Chcemy, aby był on rzecznikiem sprawy polskiej w szkole, na uniwersytecie, w miejscu pracy zawodowej.

Często słyszy się przeciwne, czy wręcz fałszywe opinie o Polsce. Istotne jest więc to, aby powiedzieć we właściwym momencie, że się jest Polakiem i stanąć w obronie dobrego imienia Polski. Nasze programy były i są nadal ukierunkowane na hasło: służyć Polsce całym życiem" ..

"Aby Harcerstwo mogło działać efektywnie, musi posiadać olbrzymie zaplecze przyjaciół, składających się w pierwszym rzędzie z rodziców. Rodziców rozumiejących harcerskie programy i doceniających rangę Harcerstwa jako organizacji wyższej użyteczności. Organizacji, która chce widzieć Polskę bezpieczną, dobrze prosperującą, spokojną, Polskę szanowaną w świecie".

WYCHOWANIE NARODOWE

Naszym głównym zadaniem jest utrzymać i krzewić przywiązanie do języka polskiego i kultury narodowej, obok przywiązania do kultury kraju zamieszkania.

W pracy harcerskiej przykład przywódców jest jednym z najważniejszych czynników wychowawczych i należy dążyć do tego, aby wszyscy instruktorzy posługiwali się wyłącznie językiem polskim, aby starali się, tak w mowie

jak i w piśmie, mówić i pisać poprawnie.

Ci, którzy nie wynieśli dobrej znajomości języka polskiego ze szkoły, powinni próbować udoskonalić ją przez studia języka polskiego, lub systematycznie czytać książki i czasopisma, używając dobrego słownika języka polskiego i słownika języka kraju osiedlenia.

Jeżeli chodzi o szerzenie znajomości i doskonalenie języka polskiego naszej młodzieży harcerskiej, to jednym z najważniejszych środków prowadzących do celu jest dopilnowanie, aby wypełniano warunki dopuszczania do próby na stopnie, m.in., aby młodzież mówiła między sobą wyłącznie po polsku, czytała "Na tropie" i wymagane wydawnictwa G.K.H. Stałe przypominanie im o tym doprowadzi do tego, że mówienie po polsku stanie się przyzwyczajeniem.

Jeżeli chodzi o poznanie kultury narodowej, to jest głównie historii i geografii, ma być ona nabywana przez zdobywanie odpowiednich sprawności: "Znawca Ziemi Ojczyстей" od I do IV dla kandydatów na stopień młodzika do harcerza orlego, oraz "Obrońcy Praw Polski", czy "Obrońcy Kultury Polskiej", dla kandydatów na Harcerza Rzeczypospolitej i wędrowników Złotej Szyszki.

SPRAWNOŚCI WYCHOWANIA NARODOWEGO

KOTWICA,
ZNAWCA ZIEMI OJCZYSTEJ, I, II, III, IV,
OBROŃCA KULTURY POLSKIEJ,
OBROŃCA PRAW POLSKI,
SZARE SZEREGI,
SZLAKIEM ŻOŁNIERZA.

JAKI JEST CEL TYCH SPRAWNOŚCI?

Jesteśmy rozsiani po całym świecie, wystawieni na obce wpływy kulturowe, a jednocześnie zobowiązani do służby Bogu i Polsce, która potrzebuje od nas pomocy w każdej formie.

Celem sprawności wychowania narodowego jest poszerzenie wiadomości i zainteresowanie młodzieży harcerskiej poza granicami Kraju, kultywowaniem języka polskiego i kultury polskiej.

Chcemy stworzyć, przy ścisłej współpracy ze szkołami przedmiotów ojczystrych i parafiami, pragnienie polskości wśród młodzieży w polskich ośrodkach.

DLACZEGO WPROWADZAMY TE SPRAWNOŚCI?

Wzbogacanie osobowości, jak i wychowanie młodego pokolenia harcerskiego w duchu "poznaj swoją ojczyznę", czyli poznaj kraj pochodzenia twoich ojców, matek, twoich dziadków, jest

dla zdrowego rozwoju dzieci i młodzieży urodzonych poza Polską sprawą zasadniczą. Skąd pochodzę? Kim jestem? Każdy musi sobie odpowiedzieć na to pytanie tak, jak czuje osobiście.

Polska potrzebuje dzisiaj rzeczników w każdej dziedzinie życia, na każdym odcinku pracy zawodowej, we wszystkich krajach świata, gdzie mieszkają Polacy, względnie obywatele pochodzenia polskiego. Jest to zagadnienie poważne. Sprawności mogą być pomocą, narzędziem dla drużynowego, dla instruktora, aby zainteresowanie sprawami, potrzebami, dotyczącymi Polski, rozwijać metodą skautową-harcerską, zaczynając już od stopnia młodzika.

JAK TO ZROBIĆ PRAKTYCZNIE?

Sprawności Wychowania Narodowego nie zdobywa się na obozie! To bardzo ważne. Jadąc na obóz, już się je posiada. Sprawności zdobywa się w ciągu roku pracy harcerskiej na zbiórkach zastępów drużyny, na biegach harcerskich w mieście, jesienią, zimą, wiosną. Można przygotowywać się do nich zastępami, drużynami, ale próby powinny być indywidualne.

Należy pamiętać, że posiadanie sprawności ZZO jest warunkiem przy próbie zdobywania wyższego stopnia harcerskiego na obozie.

Sprawności "Obrońców" dla starszej

młodzieży harcerskiej/wędrowników można zdobywać w grupie dyskusyjnej 3 - 5 osób w ciągu roku, w obecności 2 - 3 instruktorów w charakterze monitorów/Komisji.

"KADRA 2000"

"DZIŚ" WYROSŁO
Z "WCZORAJ"

"JUTRO" WYROŚNIE
Z "DZISIAJ"

System i poziom kształcenia opieramy na programach kształceniowych, ujętych bardzo dokładnie w Regulaminach Prób Instruktorskich.

Programy kształcenia na każdym poziomie określają cel i treść - czyli zawartość merytoryczną oraz formy.

Udział w programach kształceniowych jest warunkiem zdobycia stopnia instruktorskiego. Jest to nasz "PION", którego trzymamy się mocno, aby nie dopuścić do obniżenia poziomu kształcenia naszych instruktorów.

Jednolity program światowego kształcenia naszych młodych harcmistrzów jest programem selekcyjno-formacyjnym, który ma zabezpieczyć jednolitość naszej Organizacji w całym świecie.

Dzisiaj mianowany harcmistrz musi przejść przez ten sam program kształcenia, aby być takim samym harcmistrzem, bez żadnej różnicy pod jaką szerokością geograficzną i na jakiej funkcji prowadzi robotę harcerską. Wymaga tego od nas światowość, nasza przysz-

łość i przyszłość naszych młodych następców.

Jakość, a nie ilość, mianowanych harcmistrzów da nam gwarancję, że do komend harcerskich, do Władz Harcerskich, do N.R.H. wejdą odpowiednio przygotowani młodzi ludzie.

NOWA STRATEGIA

Kształcimy grono instruktorskie - ludzi dorosłych, którzy znaleźli swoje pole służby, pole pracy społecznej w ruchu wychowawczym, jakim jest harcerstwo.

Formacja osoby przyszłego instruktora musi dotyczyć zarówno cech charakteru, jak i umiejętności wychowawczych, gdyż te dwie sfery są u nas nierozdzielalne.

Nie można sobie wyobrazić instruktora, jako wychowawcy nie dbającego o swój rozwój intelektualny.

W tym ogólnym rozumieniu - stopień instruktorski jest narzędziem wychowawczym, jest jednym z ważnych elementów, warunkujących formację przyszłego instruktora.

Stopnie instruktorskie określają przede wszystkim kompetencje, umiejętności i doświadczenia wychowawcy. Określają kompetencje sprawdzone przez Hufcowego, Komendanta Chorągwi, Naczelnika, - bo ci ludzie opiniują, stawiają wnioski i mianują.

Stopień instruktorski określa wiedzę

i umiejętność wychowawcy na trzech poziomach: pwd, phm i hm. Światowe kursy korespondencyjne Głównej Kwatery Harcerzy, światowe kursy-obozy instruktorskie nie są w tej relacji wielkim wysiłkiem.

Stopień instruktorski nie jest tytułem wynikającym z czasu służby instruktorskiej.

KIERUNKI DZIAŁANIA

Musimy podnieść i wyrównać poziom kształcenia instruktorów. Instruktorów harcerskich kształci się, a nie szkoli. Szkolenie jest określeniem używanym w wojsku.

Przy posiadaniu tego samego stopnia, jest rzeczą zasadniczą, aby posiadać te same umiejętności wychowawcze, ujęte bardzo dokładnie w regulaminach prób tych stopni.

Kształcenie przewodników/podharcistrzów odbywa się na kursach-obożach organizowanych przez Chorągwie. G.K.H. zawsze służy radą i pomocą, jeśli zachodzi potrzeba.

Kształcenie harcmistrzów w formie światowych kursów korespondencyjnych i kursów-obożów pod hasłem "KADRA 2000" prowadzi G.K.H., Wydział Kształcenia Starszyny.

Chorągwiane konferencje w Okręgach Z.H.P., światowe konferencje typu "Owarty Krąg" w ramach akcji "KADRA

2000" są forum gromadzenia i wymiany myśli programowej i metodycznej, propozycji i różnych rozwiązań. Są one okazją do sprawdzenia możliwości młodych instruktorów, względnie kandydatów na szerszej arenie, na forum.

WSKAZÓWKI KSZTAŁCENIA

Wskazówki Kształcenia Instruktorów dotyczą interpretacji Regulaminu Kształcenia Starszyny, oraz systemu kształcenia naszej kadry instruktorskiej - "Kadry 2000".

Celem Organizacji Harcerzy jest prowadzenie naszej pracy według pewnego wzoru, który da nam typ polskiego instruktora.

Materiały opracowane dla ujednoczenia i podniesienia poziomu ułatwiają pracę kształcenia instruktorów na wszystkich szczeblach organizacyjnych, według systemu, który daje typ instruktora harcerskiego pracującego w charakterze wychowawcy młodzieży poza granicami Kraju.

Hufcowi, Referenci Kształcenia Starszyny, Komendanci Chorągwi, odpowiedzialni za kształcenie, mają do dyspozycji aktualny wzór kształcenia instruktorów, czyli klucz przyszłości naszej Organizacji poza granicami Kraju.

KURS WEEKENDOWY HUFCA/ CHORĄGWI

Procedura rozpracowania programu kursów weekendowych kształcenia według wymagań Regulaminu Kształcenia Starszyny, oraz Wskazówek Kształcenia.

Stwierdzamy czy kandydaci na kurs weekendowy drużynowych/przewodników posiadają stopień Harcerza Orlego, a kandydaci na kurs weekendowy podharcemistrzowski stopień przewodnika, oraz stopień Harcerza Rzeczypospolitej.

Kształcenie drużynowych/przewodników jest dla Organizacji bardzo ważne i zasadnicze, bo tu zaczyna się instruktorską drogę na podharcemistrza, a później harcmistrza. Innej drogi nie ma, jeżeli chcemy traktować kształcenie poważnie.

Kandydat na przewodnika zaczyna swoje kształcenie mając 16 lat i powinien je ukończyć mając lat 18, pracując w tym czasie na funkcji przyboczego lub drużynowego. Kandydat na podharcemistrza zaczyna swoje kształcenie mając lat 18 i powinien je ukończyć mając lat 21, pracując w tym czasie na odpowiedniej funkcji.

WYTYCZNE PROGRAMOWE KURSU /3 WEEKENDY/

Kursy weekendowe są tylko uzupełnieniem programu kształcenia kursów-obo-
zów i same w sobie nie mogą kwalifi-
kować kandydata do zdobycia stopnia
przewodnika lub podharcmistra, ale
muszą być zaliczone jako warunki do
ukończenia kształcenia.

1. Istota dowodzenia
2. Przewodzenie w zespole
3. Wychowanie zespołu
4. Sylwetka instruktora
5. Sylwetka przełożonego
6. Powinności przełożonego
  - a/ w stosunku do siebie
  - b/ w stosunku do instruktorów
i harcerzy
  - c/ w stosunku do społeczeństwa
7. Instruktor na polu społecznym:
  - a/ współpraca instruktorów w spo-
łeczeństwie
  - b/ współpraca przełożonego w spo-
łeczeństwie
  - c/ wykonywany przez instruktora
zawód
8. Metodyka i programowanie:
  - a/ praca na szczeblu Hufca/Namie-
stnicy/
  - b/ praca na szczeblu Chorągwi/Re-
ferenci/
  - c/ praca na szczeblu GKH /Kierow-
nicy Wydziałów/
9. Regulaminy i Instrukcje harcers-
kie - /wszystkie/

10. Administracja i Gospodarka:

- a/ w Hufcu
- b/ w Chorągwi
- c/ w G.K.H.

11. Bibliografia i wydawnictwa G.K.H.

12. Doświadczenie przełożonego:

- a/ wykorzystanie doświadczeń włas-
nych i starszych instruktorów
- b/ udzielanie rad podwładnym
- c/ szacunek dla drugiego instruk-
tora /tolerancja/

13. Kontrola:

- a/ wizytacje
- b/ reprezentacja (wewnątrz i na
zewnątrz Organizacji)
- c/ konkursy Hufca, Chorągwi, G.K.H.

14. Różne:

- a/ prawo cywilne i obyczajowe kra-
ju zamieszkania
- b/ możliwości otrzymania pomocy
z samorządów i innych instytu-
cji
- c/ ubezpieczenie

KURSY - OBOZY

Procedura rozpracowania programu
kursów-obo-
zów kształcenia według wy-
magań Regulaminu Kształcenia Star-
szożny, oraz Wskazówek Kształcenia.

Stwierdzamy czy kandydaci na kurs-
obóz drużynowych/przewodników posia-
dają stopień Harcerza Orlego, a kan-
dydaci na kurs-obóz podharcmistrow-
ski stopień przewodnika, a przed zro-
bieniem próby stopień Harcerza Rzeczy-

pospolitej.

Uczestnik kursu-obożu przewodników powinien się zapoznać z harcerskim systemem wychowawczym, zrozumieć jego idee, metodę i program drużyny. Powinien wykazać umiejętność kierowania zespołem, używając plan pracy i system zastępowy, oraz oddziaływać indywidualnie na harcerza.

Uczestnik kursu-obożu podharc mistrzowskiego to przewodnik, który cieszy się wśród instruktorów autorytetem, zapozna się z metodyką pracy różnych grup wiekowych, pozna elementy psychologii i socjologii. Programowo i organizacyjnie poprowadzi dużą grupę, np. szczerp lub hufiec. Potrafi uczestniczyć w opracowaniu programu kursu-obożu przewodników, poprowadzić obóz harcerski lub kolonię zachowawczą. Rozumie wartość wychowawczą stopni, szyszek i sprawności.

Chorągwianny kurs-obóz podharc mistrzowski, jeżeli jest to możliwe, powinien odbywać się w tym samym czasie i w tym samym miejscu co przewodników, tak aby uczestnicy kursu-obożu podharc mistrzowskiego mogli częściowo prowadzić zajęcia na kursie-obozie przewodników, a zespół instruktorski obsługiwać na zmianę obydwie kursy-obozy - ekonomia czasu.

W uzupełnieniu kształcenia przewodników i podharc mistrzów na kursach-obożach organizują Chorągwie w czasie między kursami-obożami weekendowe kur-

sy, względnie chorągwianny konferencje metodyczno-programowe. Weekendowe spotkania trzy razy w roku odgrywają bardzo ważną rolę pomocniczą w procesie kształceniowym kursów-obożów.

Kurs-obóz kształceniowy powinien być wielkim przeżyciem radosnym, towarzyskim, braterskim, i być połączony częściowo z obrzędami harcerskimi. Kurs-obóz powinien mieć wpleciony między pogadanki dyskusyjne, zajęcia praktyczne, humor, pogodę ducha i dużo piosenek.

Na podstawie ostatnich sześciu lat i obserwacji przekazanych przez byłych komendantów kursów-obożów na wszystkich trzech poziomach należy przyjąć jako kryterium:

- weryfikacje uczestników przez zapoznanie się z ich wykazem służby harcerskiej, co powinno podnieść poziom kursu-obożu, eliminując "turystów".

- dobra drużyna kursowa powinna mieć 12-20 uczestników, co umożliwi wytworzenie ducha obożu i lepsze oddziaływanie prowadzących zajęcia na uczestników.

- w czasie kursu-obożu powinna działać Komisja Prób. Mianowania przez Naczelnika Harcerzy, wręczenie nominacji instruktorskich i dyplomów ukończenia kursu-obożu powinno mieć miejsce na ostatnim ognisku kursu-obożu.

Światowe Kursy-obozy harcmistrzowskie oraz Światowe Korespondencyjne kursy harcmistrzowskie są podstawowym

warunkiem do ukończenia kształcenia harcmistrzowskiego, które organizuje i za które jest odpowiedzialna Główna Kwatera Harcerzy.

PODWÓJNE FUNKCJE

Stwarzanie sytuacji pełnienia podwójnych funkcji na różnych szczeblach organizacyjnych jest niewłaściwe.

Uważamy, że jest to objaw negatywny, bo Organizacja na tym traci i to traci poważnie.

Nie jest problemem znalezienie odpowiednich ludzi, jeżeli ktoś bardzo chce ich znaleźć i wcale nie trzeba ich pożyczać z innej komendy.

Problemem jest nieumiejętność długoterminowego (np. 3-6 lat) planowania ludzi na poszczególne funkcje w komendach wszystkich szczebli organizacyjnych.

Ludzie na funkcjach powinni zmieniać się co 3-6 lat, przesuwać się, może rotacyjnie. Organizacja nasza ma wówczas z nich maksymalną korzyść, a nie maksymalną stagnację oraz spływanie harcerskiej pracy wychowawczej. Po prostu nic się nie dzieje, bo brak wiary we własne siły.

Zmiana na funkcjach co 3-6 lat zmusza do znalezienia następcy i daje gwarancję pracy harcerskiej, prowadzonej z entuzjazmem i z wiarą. Stwarza idealne okoliczności wciągania młodych instruktorów do komend, władz

harcerskich w sposób praktyczny i naturalny. Stwarza sytuację, gdzie młodzi ludzie mogą być sprawdzeni w akcji.

Niestety, na tym odcinku naszej działalności mieliśmy poważny zastój przez wiele lat. Rezultat - obecnie odczuwa się brak doświadczonych młodych instruktorów we władzach harcerskich, w komendach harcerskich. Faktem jest, że podwójne funkcje redukują podwójnie ilość potencjalnych młodych instruktorów, względnie kandydatów na instruktorów.

W konsekwencji powierzanie podwójnych funkcji jest błędem taktycznym, strategicznym i strukturalnym. Jest to błąd zasadniczy, którego negatywne skutki ciągną się latami.

Błąd taktyczny - to zniechęcanie do pracy młodych ludzi, którzy czekają a by im ktoś zaproponował funkcję, lub wyższą funkcję, aby mogli wejść w skład nowej komendy.

Błąd strategiczny - to stracenie wspaniałej okazji do podnoszenia poziomu kształcenia i wyrobienia instruktorskiego w kolejnych etapach zdobywania doświadczenia przez młodych. "Zakorkowanie" jakiegokolwiek funkcji na okres ponad 6 lat uniemożliwia ten naturalny proces w zdrowej Organizacji. Wyjątek mogą stanowić funkcje administracyjne.

Błąd strukturalny - na funkcje zasadnicze wchodzić ludzie tylko połowicz-

nie zaangażowani, - ludzie o podwójnej a nawet potrójnej lojalności, co się uwidacznia, obserwując wyniki ich pracy. Są jednak czasami wyjątki.

OSOBISTY PRZYKŁAD

Tyle jest siły i mocy w oddziaływaniu instruktora na młodzież harcerską i na innych instruktorów, ile siły i mocy jest w osobistym przykładzie danego instruktora.

Związek Harcerstwa Polskiego będzie tyle wart, ile będą warci instruktorzy. Przyszłość i wielkość Harcerstwa spoczywa w rękach instruktorów.

Poziom wychowawczy Harcerstwa zależy od kadry instruktorskiej. Instruktorzy powinni być zwartym i ideowym zespołem kierowniczym, opartym o fundamentalne zasady, na których opiera się całe Harcerstwo. Stosując zasady służby Bogu, Polsce i bliźnim, Harcerstwo spełni swe zadanie.

Z punktu widzenia wychowawczego, trzeba uważać na niebezpieczną rozbieżność między obowiązującymi zasadami, a postępowaniem. Trzeba uważać, aby w szeregach harcerskich i instruktorskich nie wkradały się typowe negatywne cechy, ogólnie znane, przykre i nieprzyjemne dla otoczenia.

Dyskusje na różne tematy zajmują sporo

czasu i pochłaniają wiele energii; to dobrze. Natomiast "mocne" powoływanie się na zasady, a słabe ich wykonanie osobiste - to nie dobrze. Spotkania harcerskie, instruktorskie, jak rada, odprawa, konferencja, zebranie, - dobry instruktor prowadzi w duchu braterstwa, serdeczności, lojalności, uprzejmości, a przede wszystkim szacunku dla biorących udział w spotkaniu, aby rozejść się do domów w atmosferze pozytywnej, która sprzyja zapamiętaniu powziętych decyzji. Każdy instruktor ma prawo do swojej opinii. Żaden instruktor nie ma gotowej recepty na wszystko.

Mówić o uczciwości i braterstwie harcerskim, o wspaniałej idei harcerskiej, a równocześnie nie potrafić wprowadzić tych słów w codzienny czyn, jest wielkim nieporozumieniem.

Dobry przykład obowiązuje wszystkich instruktorów, nie tylko w pracy harcerskiej, ale na każdym miejscu. Instruktor wie, że jest stale obserwowany przez młodzież. Każdy ruch, zachowanie, każde słowo, wywołują uwagi życiwe lub ironiczne. Młodzież harcerska wie więcej o swoich instruktorach niż instruktorom się wydaje. Przez własny przykład i dobrą wolę instruktorzy mogą zrobić wiele. Instruktorska służba - to wychowanie młodzieży. Można tak działać, aby praca harcerska była twórcza i radosna, jeżeli instruktor jest twórczym i radosnym wzorem.

"Boże pomóż nam zaakceptować to czego nie możemy zmienić (zasady). Daj nam siłę zmienić to, na co mamy wpływ (braki) i naucz nas rozróżniać jedno od drugiego".

INSTRUKTOR - CZŁOWIEK CZYNU

Instruktor jest człowiekiem czynu; czyn to jego hasło. Walka o lepsze jutro dla rodziny, dla niego samego, walka o dusze powierzonych mu chłopców w drużynie, szczepie, hufcu, chorągwi.

Walka jest wyrazem czynu, czyn przynosi szczęście, zadowolenie, pogodę ducha. Życie jest walką i tylko walcząc wygramy.

W jednostkach harcerskich, za które instruktor jest odpowiedzialny, powinna być atmosfera walki o życie lepszego młodego człowieka, o jego miejsce w społeczeństwie. Ciężka jest to walka, ale przynosi szczęście młodemu chłopcu. Chłopak kocha walkę i uwielbia czyn, to znaczy gry, ćwiczenia i zabawy, wędrówki, obozy.

Harcerstwo ma przygotować młodzież do twardego życia. Harcerstwo to zakon rycerski, który ubiega się o czyn w każdym dniu, o czyn wielki, o lepsze jutro! Wielkie rzeczy stoją przed nami do wykonania i zrobienia - kształtowania wśród dzieci i młodzieży charakteru. Czyn, czyli

akcja, niech zawsze będzie wśród nas, instruktorów. Jeśli nas na to nie stać, nie pchajmy się tam, gdzie nie jesteśmy w stanie nic zrobić. Nasz rodzaj walki o lepszego człowieka nie jest łatwym, wygodnym, życiem, lecz wymaga osobistego poświęcenia.

Dla czynu potrzebna jest wielka idea, idea realna, osiągalna, a nas na to stać. Instruktor imponuje mocą charakteru i czynem! Naszym zadaniem jest budzić entuzjazm do pracy, do wysiłku, przy wspaniałym harcerskim warsztacie, któremu na imię kształcenie charakteru.

Jedną z wad Polaka jest bierność - "jakoś to będzie". Nic nie będzie, jeżeli sami czegoś nie zrobimy! Instruktor nie boi się odpowiedzialności pełnienia funkcji, bo uważa to za wyróżnienie.

Na wszystkich funkcjach Harcerstwo musi mieć instruktorów. Instruktorów o mocnych charakterach, ludzi wytrwałych, ludzi, których nic nie złamie, a jeżeli ulegną załamaniu, to powstają na nowo, z pogodą, uśmiechem na twarzy. Harcerstwo potrzebuje instruktorów, których nie zniechęci, nie złamie żaden problem, żadna trudność, żadne niepowodzenie, żadna niesłuszna krytyka, żadna złośliwa uwaga. Harcerstwo potrzebuje dzisiaj instruktorów z wizją, z szerokimi horyzontami. Harcerstwo potrzebuje kadre, elitę, ludzi czynu i pracy, ludzi od-

danych Organizacji. Omijamy ludzi ponurych, obojętnych, którzy boją się wszystkiego co nieznanego, co ma w sobie element harcerskiej przygody.

Nie marnujemy czasu, idźmy w życie naprzód, życie może nieraz trudne, ale zawsze pogodne, wesołe i radosne, życie harcerskie właściwie rozumiane, życie pełne czynu.

Szare, zwykle codzienne życie nie daje nam zbyt dużo okazji do czynów, które mogłyby świat podziwiać, ale jest dużo okazji do ciągłego walczenia ze sobą, do pokonywania słabości, do czynnego ustosunkowywania się do otaczającego nas życia, do dobrych uczynków, do pomocy bliźnim, do wzmacniania swego charakteru. A to już dużo. To jest już czyn, który rodzić będzie wielkie czyny, bo czyn z czynu powstaje!

*****

Sir Bernard Shaw powiedział:

"Ci co nic nie potrafią zrobić, mówią tym co potrafią, jak to trzeba zrobić. Ci co nie potrafią ani zrobić ani mówić jak to zrobić, krytykują".

JAK KONTROLOWAĆ SWÓJ EGOIZM?

Spróbujmy określić jak i na czym polega kształcenie charakteru. Jakie poszczególne elementy składają się na słowo "charakter"?

Opierając się na przeróżnych podręcznikach znajdujemy określenie: charakter to wytrwałe dążenie do celu, wbrew wszelkim przeszkodom natury zewnętrznej. Przeszkody natury zewnętrznej to często niezależne od nas warunki pracy, otoczenie, zasoby materialne itd. Zastanawiając się nad psychicznymi przeżyciami, dochodzimy do wniosku, że nieprzerwane kształcenie charakteru wymaga od nas rezygnacji z własnych przyjemności, wygody, ambicji, czyli krótko mówiąc z własnego "JA".

Człowiek rodzi się z pewną dozą egoizmu i od pierwszych dni życia aż do ostatnich wysuwa podświadomie to swoje "JA" na pierwsze miejsce. To samolubstwo jest jedną z wielu przeszkód w wyrabianiu charakteru. Musimy zdać sobie sprawę, że wykorzenienie zupełne egoizmu z siebie jest niemożliwe, ale co innego jest kontrola nad przerostem swego "JA".

Postarajmy się przeanalizować egoizm w różnych okolicznościach i w czasie, w którym on się objawia. Chęć do wyróżnienia się, przez to samo uzyskanie pochwały, nagrody. Inaczej mówiąc, wchodzi tutaj w grę ambicja, która u jednych zadawała się albo w pobijaniu rekordów sportowych, lub u innych sukcesami na polu naukowym. Jest to zbyt szablonowe i niewystarczające podzielenie, ale w tych rozważaniach wystarczające. Chodzi o to, aby wykazać, że każdemu człowiekowi zależy na wybitciu

się ponad przeciętnego osobnika, aby o nim mówiono, pisano itd. Dopóki ta chęć wysunięcia się na czoło nie szkodzi innym, nie pogardza otoczeniem, nie pragnie być na ustach wszystkich, czyli jeżeli jest skromną osobą, określamy ją jako jednostkę ambitną.

Przeciwstawieniem ambicji jest zarozumiałość. Dużo się myśli o sobie, a małą w rzeczywistości przedstawia się wartość. Całe otoczenie jest bezwartościowe u zarozumialca. Bezgraniczny upór cechuje ludzi tego pokroju. Musi postawić na swoim i koniec. Dyskusje, czy to na polu społecznym, czy w cztery oczy są dla zarozumialca tylko wtedy dobre, jeżeli nikt mu się nie sprzeciwia; w przeciwnym razie irytuje się i obraża.

Gorszym wydaniem zarozumiałości jest pycha. Pyszałek "po trupach" dąży do wyniesienia się ponad wszystkich. Nie ma współczucia dla bliźnich, jest zimny, bezuczuciowy, niewrażliwy na niepowodzenia i kłopoty innych. Chyba nie ma bardziej zwyrodniałej jednostki jak ta, którą oświadczyła pycha. Nic dla niej nie jest święte, nikogo nie uznaje nad sobą.

Reasumując to wszystko, dochodzimy do wniosku jak bardzo ważne dla nas instruktorów-wychowawców naszej młodzieży harcerskiej jest zwrócenie szczególnej uwagi na utemperowanie tej brzydkiej i szkodliwej wady charakteru, jakim jest egoizm. Chyba nie bę-

dzie pomyłką jeżeli powiemy, że inne wady charakteru mają w większym lub w mniejszym stopniu swój początek w egoizmie. Egoizm nie utemperowany w młodych latach uwypukla się w starszym wieku, gdzie człowiek robi się przewrażliwiony i nie umie pomijać drobnostek codziennego dnia. Cokolwiek go razi, robi "z igły widły". Poświęca rzeczy niezmiernie wielkie dla drobnostek mało znaczących. Jest pobudliwy do kłótni, często nie wiadomo o co.

Egoizm bardzo często bierze górę nad obowiązkiem społecznym. Ktokolwiek zwróci uwagę egoiście, broni się on do upadłego. Nie ustąpi dla dobra ogółu, całości sprawy, a przyciśnięty do muru przez zdecydowaną większość, zniechęca się do dalszej pracy, szantażując rezygnacją. Egoista nie potrafi opanować swoich nerwów, które człowiek z charakterem utrzymuje w karchach.

Przewrażliwienie, drobnostkowość, cechują takich ludzi, a często do tego dochodzi kompletny brak samokrytycyzmu. Dopóki potrafimy kontrolować swój dobór słów w wypowiedaniu swoich myśli, czy to w piśmie, czy w mowie, swoje postępowanie i zachowanie się wobec otoczenia to świadczy o równowadze naszego charakteru, o naszej zdrowej współpracy z innymi, opierającej się na rzeczowej krytyce.

Biorąc to wszystko pod uwagę, winniśmy zwrócić szczególną uwagę na wyrugowanie tej brzydkiej skazy charakteru,

jakim jest egoizm. Mamy ku temu duże pole do popisu na zbiórkach, a w szczególności na obozach. Urabiamy ludzi z charakterem, którzy będą posiadali wyraziste oblicze duchowe i których postępowanie będzie miało cechy stałości i wytrwałości w swoich postanowieniach, w myśl idei harcerskiej.

HARCERSTWO JEST CZYMŚ NATURALNYM

Harcerstwo jest ruchem ochotników, czyli ruchem nie tylko dla tych którym cele wychowawcze Harcerstwa odpowiadają. Odpowiada im również sposób, w jaki Harcerstwo to wychowanie, czyli kształcenie charakteru przeprowadza.

Kolejnym ważnym elementem Harcerstwa jest spontaniczna zabawa, gra, ćwiczenie, wycieczka, biwak, wędrowka, obóz, a zwłaszcza imprezy na łonie natury, obcowanie z przyrodą; bo Harcerstwo jest czymś naturalnym. Harcerstwo stwarza sytuacje, gdzie można przeżyć w nieznanym terenie wielką przygodę. Zbudować prostymi narzędziami urządzenia obozowe, łóżko, stół, ugotować na własnoręcznie zbudowanej kuchni obozowej posiłek.

W Harcerstwie odtwarzamy życie małej społeczności, daleko od świata dorosłych, umożliwiamy młodzieży harcerskiej przeżyć jeszcze raz tego, co przeżyły poprzednie generacje, idąc od

natury do cywilizacji. Harcerstwo pozwala odkryć młodym ludziom trzy rzeczy całkowicie podstawowe: na czym polega natura człowieka i jaka jest jego dynamika, co to znaczy stworzyć razem społeczność, oraz to, że człowiek jest jednym z elementów natury, a więc potrzebuje lasów, powietrza i wody.

Trzecim bardzo ważnym elementem Harcerstwa jest system małych grup, zastępów. W małej grupie każdy ma swoją rolę do spełnienia, ucząc się równocześnie życia w małej społeczności. Poszczególne zastępy tworzą wspólnotę, która funkcjonuje w sposób demokratyczny. Harcerstwo już w zastępie wprowadza i uczy młodzież umiejętności kierowania ludźmi i rozwija ten proces na szczeblu drużyny, hufca i chorągwi.

Czwartym istotnym elementem Harcerstwa jest służba społeczna. Harcerstwo umożliwia, zwłaszcza wędrownikom, czyli starszej młodzieży, aktywny udział w rozwoju społeczeństwa w którym żyje. Harcerstwo umożliwia młodym ludziom być użytecznym w życiu społecznym.

Harcerstwo dzisiaj jest bardzo nowoczesną metodą pedagogiczną i często współczesna pedagogika i psychologia odkrywają rzeczy, które Harcerstwo robi już od dziesiątek lat. A oto przykład: stary i wypróbowany i doskonały system zastępowy dzisiejsi uczeni nazywają "pedagogiką instytucjonalną", czyli to samo, bo chodzi o to, że w małej gru-

pie młodych ludzi rówieśnik, a nie człowiek dorosły, ma władzę.

Natomiast problem z jakim się spotykamy, to brak dobrze przygotowanych instruktorów, a w konsekwencji wypaczenie metody harcerskiej. Można to łatwo zauważyć w następujących sytuacjach:

Zuchy w gromadzie śpiewają te same piosenki i tańczą te same tańce, lub robią te same gry, które będą robili w drużynie harcerskiej. Rezultat katastrofalny! Zuch przechodzi z gromady do drużyny i okazuje się, że on to już wszystko zna, bo robił to przez cztery lata. Znudzony, odchodzi z drużyny po kilku zbiórkach. Dlaczego? Przecież gromada zuchów ma zupełnie inną metodę prowadzenia zbiórek, metodę zuchową, której nie można mieszać z metodą harcowników. Tak samo, jak metody harcowników nie można mieszać z metodą wędrowników. A jak wygląda zdobywanie sprawności i stopni, esencja metody harcerskiej!

Informatyka harcerska mówi o tym wszystkim na chorągwianych kursach-obożach, przewodników, podharcistrzów, oraz na światowych kursach korespondencyjnych harcmistrzowskich i kursach-obożach harcmistrzowskich. Kursy-obozy instruktorskie i korespondencyjne wychowują znakomitych specjalistów metodyki pracy harcerskiej. Trzeba jednak przejść przez pełny program kształcenia, tak jak tego wy-

maga Regulamin Kształcenia, Wskazówki Kształcenia. Kształcenie charakteru dzieci i młodzieży w szeregach harcerskich musi być w rękach doświadczonego grona instruktorskiego, a nie w rękach "amatorów". Czuwają nad tym drużynowi, szczerpowi, hufcowi, komendanci chorągwi.

ZEBRANIA - KONFERENCJE, jak je prowadzić

1. ZAGAJENIE. Osoba ustalona do zorganizowania zebrania rozpoczyna je, mówiąc o ogólnym celu zebrania, oraz przeprowadza wybory PREZYDIUM.
2. PROGRAM. Każde zebranie, czy zgromadzenie choćby najprostsze, musi mieć swój jasno określony PROGRAM.
3. PRZYGOTOWANIE. W zależności od rodzaju i tematu zebrania, projektowany program powinien być wysłany wcześniej, tak aby zainteresowani uczestnicy mogli przygotować swoje materiały do dyskusji.
4. PREZYDIUM. Zebranie powinno mieć PREZYDIUM, którego głównym trzonem są: przewodniczący, zastępca przewodniczącego i sekretarz protokollarny. Prezydium może mieć i inne osoby.
5. QUORUM. Quorum jest to konieczna liczba członków zebrania, potrzebna to, aby uchwały zebrania miały pełną ważność. Quorum może być różne.
6. KOMISJA WER. Na niektórych zebra-

- niach, przed ustaleniem quorum urząd-
je KOMISJA WERYFIKACYJNA, której zadaniem jest stwierdzenie czy wszyscy uczestnicy mają prawo członkowskie.
7. PROGRAM. Przewodniczący/ca odczytuje program i pyta czy są uzupełnienia, zmiany i poprawki do programu. Zgłoszone zmiany przechodzą przez głosowanie i są włączane do nowej treści programu.
  8. PROTOKÓŁ. W porządku dziennym zebrania (programie) znajduje się punkt "odczytanie i przyjęcie protokołu z poprzedniego zebrania".
  9. TEMATY. Zgodnie z programem są teraz referowane różne tematy i zagadnienia przez odpowiednią, związaną z tematem osobę, lub przez przewodniczącego.
  10. DYSKUSJE. Po każdym punkcie programu, lub po kilku tematach, następuje dyskusja i ostateczne uchwalenie, przez głosowanie, wniosków, sugestii i zaleceń. Wnioski i zalecenia powinny być zgłaszane na piśmie.
  11. GŁOSOWANIE. Głosowanie w większości wypadków jest JAWNE, ale na żądanie nawet jednego członka, musi być tajne. Do obliczania głosów przewodniczący wyznacza KOMISJĘ SKRUTACYJNĄ.
  12. ZA i PRZECIW. W niektórych wypadkach przewodniczący może zarządzić, że na dany temat może wypowiedzieć się tylko jedna, lub dwie osoby ZA wnioskiem, oraz jedna lub dwie PRZECIW, a potem nastąpi głosowanie.

13. WNIOSKI OBOWIĄZUJĄ. Uchwalone WNIOSKI mają naturę obowiązującą. Natomiast ZALECENIA I SUGESTIE nie muszą być bezwzględnie wykonane. Pozostają one do osądu ciała wykonawczego w połączeniu z warunkami pracy, sytuacji i potrzeb.
14. GŁOS. Przewodniczący udziela głosu, ma też prawo go odebrać. W zasadzie przewodniczący udziela głosu w kolejności zgłoszeń. Może jednak udzielić głosu, poza kolejką zgłoszonych, referentowi poruszanej sprawy lub specjalście.
15. PRZERWANIE OBRAD. Uczestnik może przerwać obrady zgłaszając przewodniczącemu "W SPRAWIE FORMALNEJ" albo "W SPRAWIE PROWADZENIA OBRAD".
"Sprawa formalna" - gdy obrady odchodzą ze swego zasadniczego tematu, lub gdy zachodzi potrzeba zmiany przyjętego porządku lub tematu.
"Sprawa prowadzenia obrad" - gdy przewodniczący nie panuje nad porządkiem, gdy jest jasna jego niesprawiedliwość, gdy tematy poruszane są chaotyczne, w wypadku jakichś wykroczeń.
16. WOLNE WNIOSKI. Po wyczerpaniu tematów i uchwaleniu wniosków i zaleceń jest czas na "WOLNE WNIOSKI", kiedy to uczestnicy mogą poruszać wolne tematy.
17. ZAKOŃCZENIE. Przewodniczący może dać swoje końcowe uwagi. Może on ustalić czas i miejsce następnego ze-

zebrania.

18. UWAGI. W zebraniach, które odbywają się regularnie w określonych terminach i które prowadzi, z urzędu, przewodniczący czy odpowiedni funkcyjny, NIE wybiera się PREZYDIUM. W czasie zebrania-konferencji obowiązuje zasada:

- minimum słów, maksimum informacji,
- mówimy na temat, a nie o sobie,
- nie powtarzamy tego co już było powiedziane.

K.Z.S.

SILA W JEDNOŚCI DZIAŁANIA

Polski Scouting, ZHP p.g.K., międzykrajowy, międzynarodowy z centralą światową w Londynie, jest podziwiany przez inne skautingi całego świata. Skautingi z różnych stron świata pytają nas jak to potrafimy osiągnąć? Jak to zrobiliśmy? Jak potrafiliśmy utrzymać przez 50 lat jedność tak wspaniale zorganizowanej sieci organizacyjnej, rozrzuconej po wszystkich kontynentach, a działającej razem? Mając w świecie międzykrajową organizację skautową, organizację młodzieżową pracującą w harmonii działania między Chorągwiami a Główną Kwaterą w Londynie? Zwykle odpowiadamy na takie pytania, że potrafimy to osiągnąć dlatego, że służymy wielkiej idei, na której straży stoi rozrzucone po świecie lojalne, pracowite grono instruk-

instruktorskie. A budowana "KADRA 2000" zapewni nam kontynuację działania i wierność tym, którzy już odeszli na zawsze z naszych szeregów.

REGULAMINY

Znajomość Regulaminów i ich przestrzeganie jest sprawą zasadniczą i ważną w Organizacji, która działa na pięciu kontynentach i w kilkunastu krajach.

Komendanci Chorągwi, Hufcowi, Szczepowi, Drużynowi, są strażnikami tych Regulaminów, które znają i stosują w codziennej działalności związanej z pełnioną funkcją.

ZLOTY HARCERSKIE

Zlot powinien mieć nazwę, hasło, piosenkę, odznakę.

Życie polowe drużyn harcerskich, tzn. obozownictwo, razem ze wszystkimi elementami techniki harcerskiej, było i jest, od początków istnienia Harcersstwa, integralną częścią metody wychowawczej naszej Organizacji. Stanowiło ono nie tylko metodę kształcenia młodych ludzi, ale było także sprawdzianem tego stylu życia.

Zloty młodzieży harcerskiej, starszyny i kursy-obozy instruktorskie były i są wspaniałym sprawdzianem wyrobienia harcerskiego, oraz źródłem pomysłów wzbogacających pracę drużyn.

Organizacyjnie zloty dzielą się na drużyny zlotowe, czyli liczące minimum 25 uczestników. Program drużyn zlotowych nie ogranicza się jedynie do prac dla własnych obozów; harcerki i harcerze mogą wykonywać prace służące całemu zlotowi harcerek czy harcerzy.

Gospodarczo, zasadą zlotów powinno być prowadzenie kuchni obozowej przez poszczególne drużyny zlotowe. Ten sposób oddziałuje wychowawczo. Gotowanie jest częścią techniki harcerskiej i ważną jej częścią. Doświadczony komendant /drużynowy, gospodarz lub kucharz daje gwarancję dobrego obozu zlotowego.

Aby zlot harcerski spełnił swoje zadanie pod względem programu i zbliżył młodzież z różnych środowisk, krajów i kontynentów, odsłaniając we właściwy sposób uroki życia obozowego i zachęcając do poznania przyrody i jej tajemnic, potrzebny jest na zlocie dobrze przygotowany program, który zdecyduje o sukcesie zlotu.

Program o charakterze konkursowym, polegający na przeprowadzeniu całej gry, ciekawych, krótkich, dynamicznych konkursach między drużynami zlotowymi, zakończony konkursem o porządek zlotu, zapewni zlotowi sukces.

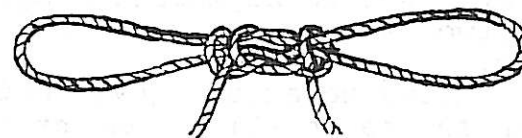
Można organizować zloty hufca, chorągwi lub całej Organizacji. Można organizować zloty zastępowych, drużynowych i wędrowników (tzw. złazy).

Odpowiedzialny za zlot może być Huf-

cowy, Komendant Chorągwi, Naczelnik Harcerzy, względnie mianowany przez nich komendant zlotu, który powołuje komendę zlotu, przedstawia program do zatwierdzenia swojemu przełożonemu i prowadzi zlot, mając do dyspozycji formę rozkazów organizacyjnych, które osobiście podpisuje, biorąc całkowitą odpowiedzialność za zlot.

Punktację na zlocie powinna prowadzić mieszana i niezależna komisja, której decyzja jest ostateczna i nie może być przez nikogo kwestionowana lub poprawiana.

Dobry zlot owocuje prawdziwie harcerską atmosferą przyjaźni, współzawodnictwa i umacnia społeczność harcerską w imię zasady, że nic bardziej nie łączy niż wspólne, zespołowe, pokonywanie trudności. Zlot harcerski nie jest miejscem wypoczynkowo-sportowo-rozrywkowym, ale jest miejscem pokazania swoich umiejętności z dziedziny techniki harcerskiej.

III

WSPÓŁPRACA

Współpraca jest działaniem zharmonizowanym, w którym harcerze lub ich zastępy i drużyny wykonują zadania, służące do osiągnięcia jednego, wspólnego celu.

Sensem współpracy jest obustronna korzyść, lub realizacja ważnego celu, z którym wykonawcy się identyfikują.

Przez spontaniczną współpracę można osiągnąć większy efekt niż przez niezależne działanie.

WSPÓŁZAWODNICTWO

Współzawodnictwo jest dążeniem do osiągnięcia celu przez działanie zespołów lub jednostek.

Współzawodnictwo powstaje tam, gdzie ilość przedmiotów do zdobycia jest ograniczona (punkty, puchar, proporzec) i zastępy, drużyny czy hufce współzawodniczą między sobą o ich zdobycie.

Współzawodnictwo jest doskonaleniem zespołu harcerskiego przez staranie się o osiągnięcie celu. Wygrywa zespół, który robi to najlepiej. Współzawodnictwo jest pomocą we wzmocnieniu zespołów.

Byłoby niewychowawcze, gdyby dążenia zespołów harcerskich koncentrowały się tylko wokół nagrody. Nagroda nie powinna być celem samym w sobie. Droga do celu, nagrody, powinna być doskonaleniem się we współpracy zespołu

(np. konkursy zastępów, drużyn czy hufców)

RYWALIZACJA

Rywalizacja jest ostrą formą współzawodnictwa. Przegrywający musi ustąpić miejsca wygrywającemu. Musi odejść. Strona zwycięska eliminuje stronę przegrywającą.

Ostra indywidualna rywalizacja jest często źródłem konfliktów.

Rywalizacja między zastępami, drużynami, hufcami, podnosi zwartość i jakość tych jednostek, oraz mobilizuje te jednostki do wysiłku dla osiągnięcia wspólnego celu.

Rywalizacja między jednostkami harcerskimi - współzawodnictwo tych jednostek - w przeciwieństwie do indywidualnego, stanowi ważny czynnik wychowawczy pod względem współżycia i współdziałania. Czynnik, z którym mamy do czynienia przez całe życie, żyjąc w społeczeństwie zorganizowanym.

ORGANIZACJA ZAJĘĆ

Aby każda, najdrobniejsza czynność dnia codziennego mogła dać pozytywny rezultat, musi ona mieć swój logiczny porządek planowania i wykonania.

W pracy harcerskiej spotykamy bardzo duże różnice wieku, wyrobienia, wiadomości i ogromną wielotematowość zajęć i zainteresowań. W tej sytuacji tym

bardziej musimy zwrócić uwagę na logiczne przygotowanie i przeprowadzenie wszelkich poczynań i akcji.

Główne punkty organizacji pracy:

CEL - co chcemy, aby wędrownicy/harcownicy/zuchy/skrzaty osiągnęli przez daną akcję:

- wiadomości techniczne, usprawnienia fizyczne
- kształcenie charakteru, woli
- wiadomości teoretyczne harcerskie, ogólne

UCZESTNICTWO - zdać sobie sprawę kto bierze udział:

- możliwości fizyczne, wiek uczestników
- poziom wyrobienia harcerskiego (dyscyplina)
- wiadomości harcerskie teoretyczne i techniczne
- wiadomości ogólne
- specjalne uzdolnienia i braki uczestników

TEMAT ZAJĘĆ - musi być określony:

- gra, zabawa, sport, zawody, ćwiczenia
- wycieczka, biwak, harce, bieg harcerski
- ognisko, pokazy, kominek
- referat, dyskusja, gawęda, uroczystość itp.

PRZYGOTOWANIA: - (nie improwizować w ostatniej chwili!)

- sprawdzić i przygotować teren (salę, las, park itp.)
- opracować i zebrać materiały

pomocnicze i zadania

- opracować reguły (przepisy i zarządzenia)
- zorganizować obsadę i ewentualnie pomoc innych osób

WPROWADZENIE: - wszyscy biorący udział muszą znać:

- temat, założenia i zadania
- zasady i reguły (specjalne zarządzenia)
- przydział zadań, odpowiedzialność i funkcje
- sygnały, środki bezpieczeństwa, punkty specjalne

WYKONANIE - w czasie całej akcji prowadzący funkcyjni muszą wiedzieć i mieć pełny obraz toczącej się akcji

- żadna faza aktywności nie może być bez kontroli

OMÓWIENIE i ZAKOŃCZENIE:

- omówić z uczestnikami poszczególne fazy akcji
- zebrać uwagi uczestników - wady i zalety wykonania
- wyciągnąć wnioski na przyszłość
- zakończenie - nagroda, pochwała, uznanie (nigdy nagana)

OGÓLNE CELE WYCIECZEK HARCERSKICH

Wyjście za miasto na wolną przestrzeń - las, przyroda, użycie swobody

ruchu, fizyczne rozprężenie "zastygłych" mięśni.

Wykazanie inicjatywy i poznanie własnych możliwości harcerskich.

Zdobycie nowych doświadczeń i wiedzy. Poznanie terenu, lub punktów specjalnego zainteresowania.

PRZYGOTOWANIE DO WYCIECZKI

Przygotowanie do wycieczki musi być staranne.

Teren wycieczki powinien być zbadany uprzednio przez drużynowego/instruktora.

Ekwipunek drużyny harcerzy musi być dostosowany w zależności od typu i warunków wycieczki (ubranie, obuwie, sprzęt biwakowy, pomoce do zajęć, apteczka itp.).

Przewidzieć i przygotować odpowiednie wyżywienie (całością i indywidualnie).

Ustalić dokładnie miejsce i czas wymarszu i powrotu, ewentualnie przygotować środki transportu.

RODZAJE WYCIECZEK

Rodzaje wycieczek mogą być różne, w zależności od poziomu wyrobienia harcerzy i ich zainteresowań.

Kilka typów wycieczek poza miasto:
Przyrodnicza - park, las, zoo,

ogród botaniczny.

Krajoznawczo-rozpoznawcza - zadanie poznania i zbadania rejonu (lotnisko, rezerwat, osiedle bobrów, miejsca historyczne, dziwy przyrody itp.).

Harcowa - typowa harcerska gra polowa, z różnych działów techniki harcerskiej, obejmująca całą wycieczkę.

Wycieczka-bieg - połączenie wycieczki harcerskiej z biegiem harcerskim.

Sprawnościowa - zgodnie z programem zastępów, przygotowanie do - lub wykonanie, pewnej sprawności harcerskiej.

Zasadniczo każda wycieczka łączy się z zagadnieniem biwaku, a więc i znajomością zasadniczej techniki. Nie trzeba podkreślać, że na wycieczce obowiązuje bezwzględna dyscyplina, która nie staje na przeszkodzie inicjatywie i harcerskiej swobodzie.

PROGRAM WYCIECZKI

Trudno mówić o "jakimś" programie, bo to przecież zależne jest od: drużyny i zastępów i ich poziomu, możliwości fizycznych i finansowych, terenu, typu wycieczek i zadań, pory roku i pogody.

GRY POLOWE I HARCE

1. WSTĘP

Harcerstwo w założeniu swoim ma za cel pomóc młodzieży w rozwoju ich dobrych cech charakteru, naturalnych, często "ukrytych" zdolności i wartości. Uwzględnione w programach pracy harcerskiej wiadomości z terenoznawstwa, pionierki, łączności, pierwszej pomocy, obozownictwa itp., oraz elementy inicjatywy, rywalizacji, wodzostwa, organizacji, zaradności itd., "uczone" systemem szkolnym, przy tablicy i tylko wykładami w zamkniętych salach, NIE dadzą wyników, znudzą młodzież i mijają się z celami pracy harcerskiej.

Zadaniem drużynowych powinno być wprowadzenie do programów stałej aktywności, zaciekawienia, przeżycia i wysiłku fizycznego, w połączeniu z wiadomościami i wyrobieniem drużyny. Drużyna musi być stale czynna, agresywna i mieć ciągle nowe pomysły i inicjatywę.

II. GRY TERENOWE, HARCE I BIEGI HARCSKIE są najlepszymi formami zajęć harcerskich w roku i na obozach. Poprzez czynną i pozytywną akcję oraz udział wszystkich członków drużyny zajęcia te rozwijają:

1. Wiadomości z techniki harcerskiej - przez stosowanie jej w praktyce.

2. Wartości wodzowskie - przez inicjatywę, organizację gier, potrzebę koordynacji, pomysłowość, celowość akcji, odpowiedzialność i potrzebę podjęcia decyzji.

3. Cechy charakteru jednostek - przez odwagę działania, inicjatywę osobistą, decyzję, ocenę własnych wiadomości i możliwości przeżycia, rycerskość.

4. Ducha zespołu (zastęp, drużyna, obóz) - przez organizację pracy, inicjatywa zespołu, rywalizacja, próba sił wartości zespołu.

III. STOPNIOWANIE ZAJĘĆ. Celem łatwego opanowania "sztuki harcowania" wprowadzamy do programu stopniowo:

1. ĆWICZENIA W TERENIE łatwe i proste, w których biorą udział pojedyncze jednostki zastępu i małe grupki. Tematami tych ćwiczeń są:

- a/ Terenoznawstwo - kierunki świata, stosowanie mapy i kompasu w terenie, szkice itp.
- b/ Łączność - zastosowanie w praktyce środków porozumienia się na odległość, służba gońca. Szyfry proste.
- c/ Pionierka - praktyczne stosowanie sprzętu i wiadomości pionierskich w realnych sytuacjach w terenie.
- d/ Spostrzegawczość - obserwacja, ocena odległości i kierunku (w dzień i w nocy).

- e/ Odwaga - zaradność, inicjatywa - trudne przeszkody i sytuacje (dzień i noc).
  - f/ Słuch, węch - sytuacja w nocy i w dzień.
  - g/ Maskowanie się i podchody - zachowanie się w terenie i jego wykorzystanie w dzień i w nocy.
  - h/ Przyroda - jej pożyteczne i szkodliwe okazy.
2. GRY POLOWE są to dobrze rozplanowane i przygotowane gry dla zastępów lub drużyn o prostych zadaniach, jak np:
- a/ Tropienie, znaki patrolowe, znaki indyjskie.
  - b/ Podchody - maskowanie się, czujki, warty, obrona, atak.
  - c/ Zorganizowana służba łączności, łańcuch gońców, stosowanie szyfrów.
  - d/ Zadania pionierskie, zawody z konkretnymi zadaniami.
  - e/ Zwiady różne (ludność, zwyczaje, historia, fauna, flora, ukształtowanie terenu, miejscowości i innych obozów).

IV. HARCE.

Harc jest to większa, planowa i dobrze zorganizowana wielka gra polowa - walka dwu stron.

Charakterystyką harcu jest użycie PEŁNYCH wiadomości i wyrobienia grupy i poszczególnych jednostek do osiągnięcia zwycięstwa w rzetelnym współ-

zawodnictwie - walce z inną grupą.

Końcowy cel: ocena swych wartości umiejętności i braków - radość zdrowej, czynnej akcji, zdobyte przeżycia i osiągnięcia.

1. Temat i założenia harcu są zależne od wyrobienia harcerskiego grup, od rodzaju terenu, ilości czasu i pory roku.

2. Elementy Harcu. Gdy w ćwiczeniach polowych (patrz pkt III par. 1) możemy użyć tylko jeden dział z techniki harcerskiej, to w HARCIE mogą być zastosowane WSZYSTKIE działy: terenoznawstwo, pionierka, łączność, biwakowanie, tropienie, ukrywanie się i podchodzenie, pierwsza pomoc itp.

HARC, jako skomplikowana już gra polowa, musi dobrze być przemyślana, przygotowana i omówiona przed rozpoczęciem

(I. ogólne założenie i instrukcje dla wszystkich,

II. szczególne instrukcje i zadania dla wszystkich,

III. instrukcje dla rozjemców).

Harc musi być tak rozpracowany, aby wzbudził ambicje stron, zaciekawienie, inicjatywę i chęć zwycięstwa.

Dobry harc zmusza wszystkich do dobrego planowania, organizacji i kierownictwa, punktualności, rzetelności i współdziałania. Dobry harc pozostaje dla uczestników niezapomnianym

przeżyciem o dużych wartościach.

3. Rozjemcy. W harcu biorą udział rozjemcy (neutralni), którzy czuwają nad bezpieczeństwem, czystością gry, rozstrzygają niejasne sytuacje, obserwują grę i jej fazy, są pomocą kierownictwu harcu, ale nie pomagają walczącym stronom.

4. Bezpieczeństwo. Przed harcem wszyscy muszą znać:

- I. sygnał alarmowy w razie wypadku,
- II. miejsce zbiórki w razie alarmu i na zakończenie harcu,
- III. czas i sygnał zakończenia harcu.

V. OMÓWIENIE.

Żadnej gry polowej, czy harcu, NIE WOLNO pozostawić bez jej omówienia i ostatecznego zakończenia.

Omówienie powinno mieć następujące punkty:

1. Przypomnienie, krótko, głównych założeń i zadań odbytego harcu, gry polowej.

2. Odtworzenie głównych i najciekawszych momentów gry przez obydwie "walczące" strony, rozjemców i kierownictwa gry. Można używać tu tablicy do rysowania faz gry, lub dużej mapy danego terenu.

3. Ostateczne wyciągnięcie opinii co do poszczególnych faz gry i całości obrazującej jasno cały przebieg "walki".

4. Ustalenie i uzasadnienie dobrych i złych decyzji, zachowania się w różnych sytuacjach. Wyciągnięcie wniosków na przyszłość.

5. Ustalenie zwycięskiej strony, okrzyk lub inna nagroda na cześć zwycięzców i ... zwyciężonych.

6. Ewentualne plany na przyszłość, rewanż.

VI. ZAKOŃCZENIE.

1. Przykłady ćwiczeń, gier polowych i harców można znaleźć w książkach harcerskich. Mamy nadzieję, że drużyny, nawet z małym przygotowaniem, potrafią, na podstawie wstępu i podanych informacji oraz instrukcji, zorganizować ciekawe zajęcia i gry dla swoich drużyn i obozów tak w ciągu roku, jak i w czasie akcji letnich.

2. Drużyna i obóz, które siedzą cały czas w izbie lub namiocie, nie znają zapachu rosnącej trawy, nie doświadczą rozkoszy rosy porannej lub strachów nocy, nie zasmakują emocji podchodzenia w rzetelnej "walce" - mogą powoli "zamrzeć" i wykreślić się

z szeregów Harcerstwa, z szeregów czynnej, wesołej, dynamicznej i pozytywnej grupy.

3. WSPÓLZAWODNICTWO między drużynami i obozami powinno obejmować także, poza imprezami i ogniskami, wszelkiego rodzaju gry i harce polowe.

K.Z.S.

OCENA ROCZNEJ PRACY DRUŻYNY - WARUNKI

/do uzyskania najwyższej oceny/

1. Program.
  - a/ Ułożony zgodnie z ogólnymi wytycznymi, z uwzględnieniem potrzeb i warunków Drużyny.
  - b/ Przedstawiony Hufcowemu do zatwierdzenia we właściwym terminie i zatwierdzony.
2. Administracja i gospodarka.
  - a/ Książka pracy Drużyny, Książka Kasowa z dowodami. Książka Inwentarzowa i Książeczki Zastępów, prowadzone zgodnie z wytycznymi.
  - b/ Terminowe wysyłanie raportów.
  - c/ Wpłacanie pogłównego.
  - d/ Przechowywanie sprzętu.
3. Zastępy zorganizowane i pracujące zgodnie z podstawowymi zasadami systemu zastępowego.

4. Kształcenie kierowników pracy.
  - a/Regularne prowadzenie Zastępu Zastępowych z udziałem przybocznych.
  - b/Udział w kursach organizowanych przez Komendę Hufca i Komendę Chorągwi.
  - c/Biblioteczka zaopatrzona w książki i wydawnictwa G.K.H.
  - d/Prenumerata "Na tropie".
5. Stopnie i sprawności.
  - a/Każdy harcerz zdobył wyższy stopień i przynajmniej trzy sprawności.
  - b/Próby przeprowadzone zgodnie z regulaminem prób stopni i sprawności.
6. Zbiórki.
  - a/Zastępy - 20 zbiórek każdy.
  - d/Drużyna - 7 zbiórek.
  - c/Zastęp Zastępowych - 7 zbiórek. (obecność od 75 do 100 procent)
7. Wycieczki.
  - a/Drużyna - 3 wycieczki, w tym 1 z nocowaniem.
  - b/Zastęp Zastępowych - 3 wycieczki, w tym 1 z nocowaniem. (obecność od 75 do 100 procent)
8. Obóz.

2 - 3 tygodni. Obecność - 75 do 100 procent.
Przygotowany, zorganizowany, prze-

prowadzony i zakończony zgodnie z zasadami obozowania opracowanymi przez G.K.H.

9. Współpraca z polską szkołą i parafią.

a/Regularne uczęszczanie do polskiej szkoły, jeżeli taka istnieje.

b/Zorganizowanie nauczania przedmiotów ojczystych, jeżeli brak szkoły.

c/Udział w narodowych uroczystościach.

d/Udział w polskich nabożeństwach i uroczystościach kościelnych.

10. Wykonanie programu.

a/Realizowanie rocznego programu zgodnie z zamierzeniami na początku roku.

b/Terminowe składanie raportów i sprawozdań.

OCENA ROCZNEJ PRACY DRUŻYNY - PUNKTACJA

- Pracę Drużyny ocenia co roku Komendant Chorągwi na podstawie wniosku Hufcowego, oraz na podstawie wizytacji i raportów.
- Wniosek Hufcowego jest sporządzony w formie punktacji następujących działów pracy Drużyny:

Dział pracy	Maksymalna ocena działu /naj.ilość punktów 5/	Mnożnik punktów	Razem
1. Ułożenie programu pracy	5	1	5
2. Administracja i gospodarka	5	1	5
3. System zastępowy	5	3	15
4. Kształcenie kierowników pracy	5	1	5
5. Stopnie i sprawności	5	5	25
6. Zbiórki	5	1	5
7. Harce i wycieczki	5	1	5
8. Obóz	5	5	25
9. Współpraca z polskim społeczeństwem	5	1	5
10. Wykonanie programu i ciągłość pracy	5	1	5

Najwyższa ilość punktów - razem

100

3. Działy pracy ocenia się następująco:

bardzo dobrze - 5 punktów
dobrze - 4 punkty
dostatecznie - 3 punkty
słabo - 2 punkty
bardzo słabo - 1 punkt

4. Swój wniosek Hufcowy przesyła Komendantowi Chorągwi na formularzu ustalonym przez G.K.H., wraz z Roczna Kartą Rejestracyjną Drużyny, w terminie ustalonym na przesłanie raportów, tzn. dane statystyczne do 31 grudnia, za okres 12 miesięcy.

5. Komendant Chorągwi może zmienić punktację na podstawie wizytacji i raportów, a następnie przyznaje Drużynie Roczna Ocenę.

76 - 100 punktów: Drużyna czołowa
51 - 75 " : Drużyna przodująca
26 - 50 " : Drużyna pracująca
0 - 25 " : Drużyna na błędnym tropie

MUSZTRA HARCERSKA

Jednym z ważnych elementów wychowawczych w Harcerstwie jest musztra harcerska. Każdy instruktor z prawdziwego zdarzenia wie o tym i doskonale rozumie znaczenie wychowawcze tego aspektu techniki harcerskiej, obok pionierki, terenoznawstwa, łączności, samarytanki, gotowania i wychowania fizycznego.

Musztra harcerska to ćwiczenia stosowane w jednostkach harcerskich w celu wyuczenia zasadniczych postaw, oddawania honorów, poruszenia się w szyku zwartym. Musztra harcerska kształtuje zewnętrzny wygląd drużyny i hufca, przygotowuje harcerzy i jednostki do wystąpień, odgrywa ważną rolę w wyrabianiu zdyscyplinowania, karności, spoiowości drużyny, wpływa na kształtowanie nawyków i postaw harcerzy; wyrabia obowiązkowość, zdecydowanie, wytrwałość i systematyczność.

Czynności z zakresu musztry harcerskiej winny być ćwiczone aż do celowego i jednolitego ich opanowania. Wyróżnia się dwa rodzaje musztry harcerskiej: musztra indywidualnego harcerza i musztra zespołowa jednostek harcerskich. W skład musztry indywidualnego harcerza wchodzi: postawa zasadnicza (baczność!); postawa swobodna (spocznij!); zwroty w miejscu

i w marszu; marsz, bieg i zatrzymanie się; krok równy, zwykły (w marszu krokiem zwykłym wyróżnia się krok swobodny i dowolny); marsz w miejscu i zatrzymanie się; oddawanie honorów w miejscu i w marszu, w nakryciu głowy i bez nakrycia. W skład musztry zespołowej wchodzi: w ugrupowaniu rozwiniętym - szereg, dwuszereg; w ugrupowaniu marszowym - rząd, kolumna dwójkowa; zbiórki, rozwiązanie ziórki, równanie i krycie, odliczanie, odstępowanie i łączenie, przechodzenie z szeregu w rząd i z szeregu w kolumnę dwójkową itp.

Oddzielnym elementem musztry harcerskiej jest musztra pocztu sztandarowego i chwyt sztandarowe wykonywane przez chorążego (sztandarowego). Elementy musztry harcerskiej stanowią nieodłączny składnik ziórek i uroczystości harcerskich. Musztra harcerska jest oparta na regulaminie musztry wojskowej, zawiera też elementy typowe dla zajęć harcerskich.

Szczegółowe zasady i przepisy musztry harcerskiej zawiera Regulamin Musztry, zatwierdzony rozkazem Naczelnika Harcerzy p.g.K.

Przestrzeganie zasad regulaminu obowiązuje instruktorów, harcerzy, wędrowników, natomiast w gromadach wychowawczych musztra nie obowiązuje. Zu-

chy mają swoje specyficzne zwyczaje; np. "ZUCHY CZAR" znaczy "baczość", "CZAR MINAŁ" znaczy "spocznij". Każdy instruktor zuchowy z prawdziwego zdarzenia o tym doskonale wie i nie mie- sza metod.

ROZKAZY

Rozkaz jest w Harcerstwie zwyczajowo przyjętą formą przekazywania decyzji przełożonego. Rozkaz jest stosowany jako komenda do natychmiastowego wy- konania i w tym znaczeniu stanowi naj- częściej element musztry i zajęć po- rzadkujących. Stosowany w drużynach, na kursach, obozach, zlotach itp., ja- ko sposób przekazywania informacji o różnorodnych, ważnych przejawach życia organizacji - przekazywany jest na piśmie.

Rozkaz ma stałe punkty główne (ty- tuły) opatrzone liczbą i odpowiednie podpunkty, co pozwala na utrzymanie porządku w treści i na przejrzystość spraw, które zawiera. Nie wszystkie punkty występują w każdym rozkazie. Zależy to od tematów, którym odpowia- dają i które w danym rozkazie są po- dawane.

Rozkaz zawiera zatwierdzenie wpro- wadzonych do regulaminów przepisów Or- ganizacji, zatwierdzenie imion boha- terów wybranych przez jednostki har- cerskie, informacje o zmianach perso- nalnych w pełnieniu funkcji, mianowa- nia, zwolnienia, przeniesienia na in-

ne stanowiska itp., informacje o przy- znanych wyróżnieniach, odznaczeniach.

Prawo i obowiązek wydawania rozkazów mają wszyscy instruktorzy, sprawujący kierownictwo nad określonymi jednost- kami organizacyjnymi i tylko do tych jednostek odnosi się prawomocność roz- kazu. Naczelnik Harcerzy ogłasza roz- kazy odnoszące się do całej Organizac- ji.

Komendant chorągwi - dla terenu swo- jej chorągwi, hufcowy dla hufca, szcze- pu, drużynowy - odpowiednio do swoich kompetencji - dla jednostek którymi kieruje, komendant obozu - dla obozu, komendant zlotu - dla zlotu. Naczelnik Harcerzy ogłasza rozkaz w zasadzie raz w miesiącu, kierownicy wszystkich jed- nostek - zależnie od potrzeby.

Każdy rozkaz oznaczony jest kolejną liczbą (w danym roku) i datą wydania. Rozkazy Naczelnika Harcerzy są publi- kowane w "Wiadomościach Urzędowych".

Rozkaz jest wyrazem odpowiedzial- ności kierownika jednostki za powie- rzony mu odcinek pracy. W dużej mie- rze rozkaz spełnia również rolę prze- kazu decyzji władz wykonawczych Związku. Nazwa i związany z ogłasza- niem rozkazu rytuał zostały przeję- te z dawnych tradycji organizacji.

Pierwszy harcerski rozkaz dzienny L.1 z dnia 22.V.1911r., wydany na kursie skautowym przez Andrzeja Mał- kowskiego, zatwierdza m.in. powsta- nie pierwszych 4 drużyn skautowych.

Ogłaszane są także rozkazy Przewodniczącego ZHP, Naczelnictwa, wydawane z okazji wydarzeń państwowych, społecznych i organizacyjnych (święta, rocznice) lub w związku z innymi wydarzeniami.

Wszystkich upoważnionych do wydawania rozkazów organizacyjnych obowiązuje zasada przekazywania kopii do bezpośredniego przełożonego.

HARCERSKA KSIĘGOWOŚĆ

Instruktor zna, rozumie i sumiennie przestrzega procedury kontroli finansów, gospodarki, oraz procesu zdawczo-odbiorczego w jednostkach harcerskich.

Dokumentacja i procedura zasadnicza, obowiązująca:

- książka kasowa (każda transakcja wpisana),
- kwitariusz przychodowy (od kogo i za co otrzymano),
- teczka dowodów rozchodowych (komu i za co wydano, kwity),
- okresowe zestawienie bankowe (konto bankowe, książeczka czekowa),
- przy wszystkich wypłatach obowiązują zawsze dwa podpisy, z trzech uprawnionych,
- książki kasowe, inwentarzowe, administracyjne, oraz dowody kasowe powinny być przechowywane przez okres conajmniej 6 lat,
- należy zapraszać fachowców spośród przyjaciół Harcerstwa do udzielania rad co do prawidłowego prowadzenia

księgowości, aby uniknąć nieporozumień i przykrości,

- w procesie zdawczo-odbiorczym wymagany jest:

- a/ protokół kontroli finansowej,
- b/ protokół kontroli gospodarki,
- c/ protokół zdawczo-odbiorczy.

- kierownik jednostki harcerskiej nie może zajmować się bezpośrednio książką kasową i dowodami kasowymi, dlatego też musi być zawsze inna osoba, czyli skarbnik, referent gospodarczo-skarbowy.

- okresowo, tzn. raz na rok, lub raz na dwa lata, kierownik każdej jednostki harcerskiej ma obowiązek organizacyjny i regulaminowy przedstawić książki gospodarczo-skarbowe, ze wszystkimi dowodami, do kontroli Komisji Rewizyjnej, której uwagi, żądania, zalecenia, nie podlegają dyskusji. Opinia Komisji Rewizyjnej jest ostateczna i obowiązująca.

"Wzorowa gospodarka
pieniędzmi społecznymi,
jest zawsze sprawą
osobistego honoru
i przykładu dla innych."
B.P.

REGULAMIN OBOZU

/Wisi na tablicy rozkazów i musi być odczytany na pierwszym apelu albo na otwarciu obozu/.

1. Regulamin obowiązuje wszystkich uczestników obozu.
2. Na czele obozu stoi Komendant Obozu, mianowany przez Komendanta Choraży Harcerzy i mający do pomocy komendę.
3. Rozkład dnia i program obozu wyznaczony przez Komendanta Obozu obowiązuje wszystkich.
4. Umundurowanie: regulaminowy mundur harcerski obowiązuje wszystkich, w określonym czasie przez Komendanta Obozu.
5. Adres obozu:
6. Dyscyplina:
  - a/ opuszczenie terenu obozu jest dozwolone tylko za zezwoleniem Komendanta Obozu. Powrót musi być meldowany.
  - b/ kąpiel i sporty wodne, miejsce i sposób przeprowadzania określa oddzielny regulamin kąpieli.
  - c/ wszystkich uczestników obozu obowiązuje utrzymanie na terenie obozu należytego porządku i czystości. W szczególności dotyczy to rejonu kuchni, mycia i kąpieli.
  - d/ wszelkie skaleczenia i dolegliwości należy meldować w punkcie sanitarnym.

e/ cisza nocna obowiązuje wszystkich, bez wyjątku, i musi być ściśle przestrzegana. Zabrania się jakichkolwiek samodzielnych akcji nocnych nie objętych programem obozu.

7. Ochrona przyrody: nie wolno wycinać drzew, zdierać kory, prześladować zwierzęta, ptaki i w ogóle niszczyć przyrodę.
8. Sankcje karne:
  - a/ każdy uczestnik obozu, który w jakikolwiek sposób zagraża życiu swojemu i otoczenia będzie usunięty z obozu.
  - b/ Komendant Obozu ma prawo karania za wszystkie wykroczenia przeciwko regulaminowi.
9. Na obozie wszystkich obowiązuje JĘZYK POLSKI.

OGNIKA OBOZOWE

Każdy dzień na obozie kończymy ogniskiem harcerskim. Ognisko harcerskie na obozie to ostatnia chwila w ciągu dnia, kiedy to wokół płonącego drzewa skupia się cała drużyna obozowa.

Ognisko harcerskie jest zakończeniem całodziennego życia na obozie, dlatego też musi być przyjemne, w nieskrępowanej atmosferze, nastrojowe i równocześnie powinno ono stać się wielkim przeżyciem dla każdego harcerza.

Na obozie odbywają się w większości ogniska wewnętrzne obozowe, które można podzielić na dwa rodzaje:

C o d z i e n n e, które zazwyczaj łączą się z programem obozu i są dopełnieniem i punktem kulminacyjnym dnia.

S p e c j a l n e - połączone z uroczystością składania przyrzeczenia, zakończeniem biegu harcerskiego, czy wycieczki lub wręczenia szyszek wędrowniczych.

Na obozach są też o g n i s k a - o k o l i c z n o ś c i o w e, urządzone w związku z jakimś wydarzeniem, rocznicą lub zwyczajem, dla rodziców i harcerzek, harcerzy z innych obozów.

Każde z tych ognisk powinno być przemyślane, dobrze przygotowane i naturalnie dobrze poprowadzone.

Śpiew, humor, przyjacielska atmosfera i jasno płonący stos drzewa, oraz czynny udział każdego członka obozu - to gwarancja prawdziwego, dobrego i przyjemnego ogniska obozowego, zakończonego 10 minutową gawędą.

ŻYCIORYS (jak piszemy)

Nazwisko, imiona, data urodzenia (dzień, miesiąc, rok, miejscowość, kraj).

Religia, obywatelstwo.

Ukończone szkoły - kiedy i gdzie; powszechne, gimnazjalne, techniczne itp.

Uczelnie wyższe - działy studiów, nazwy uniwersytetów i miejsca.

Uzyskane stopnie - tytuły naukowe.

Wykształcenie specjalne, zawodowe.

Praca, studia obecnie.
Prace różne.

Kursy o specjalnym charakterze "hobby", artystyczne, kulturalne, techniczne .

Specjalne zainteresowania intelektualne.

Specjalne zainteresowanie fizyczne, sportowe, pracy rąk itp.

Kraje, które zwiedziłem, lub w których mieszkałem.

Dowolne uwagi odnośnie życiorysu.

Obecny adres, telefon.

.....
podpis

(Życiorys powinien być napisany ręcznie, a nie na maszynie do pisania lub komputerze)

WYKAZ SŁUŻBY

Data wstąpienia do ZHP.

Jednostka zuchowa, lub harcerska, nazwa i miejscowość.

Data złożenia przyrzeczenia. gdzie i kto odebrał.

Zdobyte stopnie harcerskie - kiedy/daty.

Stopień instruktorski otrzymany - data i liczba rozkazu.

Pełnione funkcje w jednostkach zucho- wych i harcerzy - nazwa i czas.

Odbyte kolonie zuchove -kiedy i gdzie.

Odbyte obozy - gdzie i kiedy. Pełnione funkcje.

Odbyte obozy zimowe - gdzie i kiedy.

Pełnione funkcje.

Udział w zlocie. Gdzie i kiedy. Peł- niona funkcja.

Odbyte wycieczki dłuższe, wędrowki i wyprawy. Gdzie i kiedy.

Kursy-obozy, weekendy kształceniowe, konferencje, odprawy. Kiedy i gdzie.

Pełnione funkcje.

Specjalizacja harcerska -gałąź pracy: zuchy, harcownicy, wędrownicy.

Specjalizacja harcerska techniczna - jaka.

.....

podpis

(Wykaz służby powinien być napisany na maszynie do pisania lub komputerze)

WYKAZ ŹRÓDEŁ

R.Baden Powell Wskazówki dla Skautmistrzów

R.Baden Powell Skauting dla Chłopców

A.Małkowski Jak Skauci Pracują

E.Grodecka O Metodzie Harcerskiej i jej stosowanie

H.Glass Gawędy z Drużynowym

H.Glass Życie Radosne

M.Pirożyński O Kształceniu Charakteru

K.Stohandel Gry Polowe i Harce

WYDAWNICTWA G.K.HARCERZY

Wydział Metodyczno-Programowy wydał, jako całość, na trzech poziomach:

- "HARCOWNICY" - Część I. Wydanie trzecie. 1989 r.
O czym harcerz w drużynie wiedzieć powinien, czyli przygotowanie do stopnia młodzika, wywiadowcy i ćwika.
- "HARCOWNICY" - Część II. Wydanie trzecie. 1989 r.
O czym zastępowy zastępu harcowników wiedzieć powinien, czyli przykładowy, szczegółowy KURS ZASTĘPOWYCH.
- "HARCOWNICY" - Część III. Wydanie trzecie. 1989 r.
O czym drużynowy harcowników wiedzieć powinien, przykładowy, szczegółowy KURS DRUŻYNOWYCH, czyli przygotowanie do stopnia przewodnika.
- "ZUCHY" - Wydanie pierwsze. 1990 r.
O czym drużynowy / Wódz gromady zuchów wiedzieć powinien, przykładowy, szczegółowy KURS DRUŻYNOWYCH, czyli przygotowanie do stopnia przewodnika, ze specjalnością zuchową.
- "WĘDROWNICY" - Wydanie trzecie. 1990 r.
O czym wędrownik wiedzieć powinien. Przykładowy KURS WĘDROWNIKÓW.
Przygotowanie do szczebli wędrowniczych, czyli SZYSZKI - Brązowa, Srebrna, Złota.

Wydział Kształcenia Starszyny wydał, jako całość, na dwóch poziomach:

- "INSTRUKTORZY" - Wydanie czwarte. 1991 r.
O czym instruktor wiedzieć powinien. Materiały informacyjne dla uczestników KURSÓW INSTRUKTORSKICH, dla tych, którzy wybrali drogę długą, trudną i odpowiedzialną, drogę instruktorską.
- "INSTRUKTORZY" - Część II.
Wydanie drugie. 1994 r.
O czym instruktor wiedzieć powinien. Materiały informacyjne dla uczestników KURSÓW INSTRUKTORSKICH.
- "ADMINISTRACJA HARCERSKA" - Wydanie drugie. 1994 r.
O czym instruktor wiedzieć powinien. Materiały, informacyjne dla uczestników KURSÓW INSTRUKTORSKICH, oraz kierowników jednostek, funkcyjnych.
- "KURS KORESPONDENCYJNY" - Wydanie drugie 1993 r.
Wszystkie dziewięć wydawnictw można nabyć w SKŁADNICY DOSTAW HARCERSKICH Głównej Kwatery Harcerzy w Londynie:
23 - 31 Beavor Lane,
LONDON W6 9AP

Z.H.P.
CHORĄGIEW HARCERZY

DATA.....

NACZELNIK HARCERZY

LONDYN

W N I O S E K

O PRYZNANIE OZNAKI:

BRAZOWEJ X LAT SŁUŻBY
SREBRNEJ XV LAT SŁUŻBY
ZŁOTEJ XX LAT SŁUŻBY
ZŁOTEJ XXV LAT SŁUŻBY
ZŁOTEJ 50 LAT SŁUŻBY
(NIEPOTRZEBNE SKRESLIC)

DRUHOWI .....
(STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO)

STWIERDZAM, ŻE KANDYDAT NIE MIAŁ PRZERWY W SŁUŻBIE HARCERSKIEJ OD
DATY ZŁOŻENIA PRZYRZECZENIA .....

KANDYDAT MIAŁ PRZERWĘ W SŁUŻBIE HARCERSKIEJ W OKRESIE .....
(LATA PRZERWY NALEŻY ODJĄC)

/NIEPOTRZEBNE SKRESLIC/

PIECZĘĆ HUFCA

.....
HUFCOWY

POPIERAM WNIOSEK O PRYZNANIE OZNAKI

PIECZĘĆ CHORĄGWI

.....
KOMENDANT CHORĄGWI

.....
Komenda Chorągwi Harcerzy

RAPORT WIZYTATORA

Fotokopia do Głównej Kwatery Harcerzy

.....
stopień, imię i nazwisko wizytatora

1. Nazwa Jednostki wizytowanej .....
  2. Rodzaj akcji: obóz stały, wędrowny, kolonia zachowawcza, kurs-obóz harców./zastępowych, kurs-obóz przewodników/drużynowych, kurs-obóz podharcymistrzów (niepotrzebne skreślić).
  3. Dokładny adres .....
  4. Ilość uczestników ..... wiek od ..... do .....
  5. Pomieszczenie: namioty (ile)... baraki(ile)... Stanica .....
  6. Komenda: Komendant .....
Obożny .....
Gospodarz .....
Opiekun .....
Stożek, imię, nazwisko wiek
  7. Wyposażenie ogólne: namioty, sprzęt kuchenny, sprzęt pionierski, sportowy, narzędzia, apteczka (załączyć spis sprzętu - fotokopię)
  8. Wyposażenie osobiste: plecaki, walizki, worki, przybory do jedzenia, mycia się, szycia, zmiany bielizny itd. (załączyć spis wyposażenia osobistego - fotokopię)
  9. Umundurowanie i wygląd uczestników .....
  10. Księgowość: książka pracy obozu(program pracy), książka kasowa, dowody kasowe, przechowywanie pieniędzy, książka gospodarcza, preliminarz budżetowy, wykaz sprzętu, kronika, świadectwa ubezpieczenia, zezwolenie właściciela terenu, zgłoszenia uczestników z zezwoleniem rodziców i świadectwem lekarskim.
  11. Realizacja programu pracy, duch obozu, karność:.....
  12. Urządzenia obozowe, czystość, porządek w obozie i pomieszczeniach.....
  13. Zostawione zlecenia .....
  14. Wniosek kwalifikacyjny wizytatora.
Uznano obóz, kolonię, kurs, jako: WZOROWY A
DOBRY B
ZADAWAJĄCY C
- Data:..... Podpis wizytatora

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY
23-31 Beaver Lane, London W6 9AP
England

ZGŁOSZENIE

WYJAZD ZAGRANICZNY JEDNOSTKI HARCERSKIEJ NA OBÓZ, WĘDRÓWKĘ,
PIELGRZYMKĘ.

Nazwa Jednostki Wyjeżdżającej .....

Stopień, Imię, Nazwisko Komendanta Wyprawy .....

Adres Komendanta Wyprawy .....

Stopień, Imię, Nazwisko Instruktora/Opiekuna .....

Adres Instruktora/Opiekuna .....

Nazwa Jednostki Zapraszającej .....

Stopień, Imię, Nazwisko Osoby Zapraszającej .....

Adres Osoby Zapraszającej .....

Adres Obozu, Wędrówki, Pielgrzymki .....

Nazwa Organizacji, do której należy jednostka zapraszająca .....

Termin Wędrówki, Obozu, Pielgrzymki
od ..... do .....

Komendant Wyprawy   Instruktor/Opiekun   Komendant Chorągwi
.....

Wytyczne programowe - podać w kilku zasadniczych punktach:

.....
.....
.....
.....
.....

Zezwolenie na obóz zagraniczny
zatwierdzone Rozkazem Naczelnika
Harcery L. .... z dnia .....

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

poza granicami Kraju

Decyzja Naczelnika

Mając szczerą intencję poświęcenia swego czasu i pracy młodzieży polskiej poza granicami Kraju zgłaszam gotowość przystąpienia do pracy harcerskiej w Okręgu.....
wchodzącego do struktur - wiernego Bogu i Polsce - Związku Harcerstwa Polskiego
działającego poza granicami Kraju.

Imię i nazwisko.....

Data i miejsce urodzenia.....

Narodowość i aktualnie posiadane obywatelstwo.....

Wykształcenie/ nazwa szkoły-uczelni, data ukończenia, adres/.....

Zawód wykonywany a/ w Kraju.....

b/ w .....

Posiadany stopień harcerski.....

Dotychczasowa działalność w ZHP i przebieg służby harcerskiej.....

Światopogląd/idealistyczny-materialistyczny, przedstawić w postaci krótkiego opisu.....

Szczególne zainteresowania.....

Data przybycia do .....

Pozwolenie pobytu - rodzaj.....

Posiadane referencje/osoby, organizacje.....

Aktualny adres i telefon/domowy, pracy/.....

Zobowiązanie

Zobowiązuje się do przestrzegania Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego oraz regulaminu Związku Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju, jednocześnie przyjmuje do wiadomości że dotychczas posiadany przez mnie stopień harcerski będzie podlegał zatwierdzeniu przez władze ZHP działającego poza granicami Kraju.

Miejsce i data zgłoszenia

Własnoręczny podpis

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

poza granicami kraju

OZNAKĘ

otrzymuje

.....

.....

Rozkazem L.....dn.....

.....

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

poza granicami kraju

OZNAKĘ

za .....lat

SŁUŻBY HARCERSKIEJ

otrzymuje

Druh.....

.....

Rozkazem L.....dn.....

.....

Naczelnik Harcerzy

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
ORGANIZACJA HARCERZY

LEGITYMACJA
CZŁONKA STARSZYZNY

Nr .....

G.K. HARCERZY
23-31 BEAVOR LANE
LONDON W6 9AP

POLISH BOY SCOUTS AND GIRL GUIDES
ASSOCIATION

The holder of this record book is a scouter
of the Polish Boy Scout Association

UNION DES ECLAIREURS POLONAIS

Le titulaire de cette carte est scoutmestre de
Union des Eclaireurs Polonais

LA UNION DE SCOUTS POLACOS Y GUIDAS
POLACAS

El titular de este carnetes miembro del Cuerpo
de Instructores de la Asociacion de Scouts Po-
lacos

Z.H.P.
Chorągiew Harcerzy

.....

Data .....

Naczelnik Harcerzy
Londyn

WNIOSEK

O MIANOWANIE CZŁONKA STARSZYZNY

Na podstawie wypełnienia warunków określonych:

1. Regulaminem Głównym Z.H.P.
  2. Regulaminem Starszyny Organizacji Harcerzy
  3. Regulaminem Kształcenia Starszyny
- stawiam wniosek o mianowanie

Druha .....

PODHARCMISTRZEM

Załączam:

1. Własnoręcznie napisany życiorys
2. Wykaz służby harcerskiej
3. Protokół próby z oceną komisji
4. Zobowiązanie członka starszyny /podpisane/
5. Opinia przełożonego /Komendanta Chorągwi/
6. Zaświadczenie ukończonego kursu-oboza podharcemistrzowskiego chorągwi. /fotokopia/

.....
Komendant Chorągwi Harcerzy

.....
Data .....

Naczelnik Harcerzy
Londyn

W N I O S E K
O M I A N O W A N I E C Z Ł O N K A S T A R S Z Y Z N Y

Na podstawie wypełnienia warunków określonych:

1. Regulaminem Głównym Z.H.P.
2. Regulaminem Starszyny Organizacji Harcerzy
3. Regulaminem Kształcenia Starszyny
stawiam wniosek o mianowanie

Druha .....

H A R C M I S T R Z E M

Załączam:

1. Własnoręcznie napisany życiorys
2. Wykaz służby harcerskiej
3. Protokół próby z oceną komisji
4. Zobowiązanie członka starszyny /podpisane/
5. Opinia przełożonego /Komendanta Chorągwi/
6. Zaświadczenie ukończenia harcmistrzowskiego kursu korespondencyjnego G.K.H. /fotokopia/
7. Zaświadczenie ukończenia kursu-obozu harcmistrzowskiego G.K.H. /fotokopia/

.....
Komendant Chorągwi Harcerzy

NOWE SPRAWNOŚCI

Wydział Metodyczno-Programowy przy ścisłej współpracy z Wydziałem Organizacyjnym wydał dla harcówników i wędrowników w latach 1988-1994 dwadzieścia trzy nowe sprawności, razem z materiałami pomocniczymi. Sprawności można nabyć w Składnicy Dostaw Harcerskich G.K.H.

WYCHOWANIE   Kotwica
NARODOWE   Szare Szeregi
                             Szlakiem Żołnierza Polskiego
                             Znacząca Ziemi Ojczyściej I,II,
                             III,IV.
                             Obrońca Praw Polski
                             Obrońca Kultury Polskiej

EKOLOGIA   Ekolog I,II,III,

TECHNIKA   Mechanik Motocyklowy
                             Mechanik Samochodowy
                             Operator Komputerowy
                             Programista Komputerowy

SPORT   Sternik
                             Narciarz Wodny
                             Majtek
                             Olimpijczyk II,III,
                             Narciarz
                             Wędkarz

REGULAMINY

Wydział Organizacyjny G.K.H. wydał w roku 1991 uzupełniony i poprawiony zbiór wszystkich Regulaminów Organizacji Harcerzy w formie książkowej z możliwością wymiany stron.

PROTOKÓŁ PRÓBY
NA STOPIEŃ PRZEWODNIKA
ZE SPECJALNOŚCIĄ HARCERZY / HARCERZY WĘDROWNIKÓW

ZGŁOSZENIE

Imię i nazwisko ..... Data urodzenia .....

Miejsce urodzenia ..... Wyznanie .....

Stopień młodzieżowy i data przyznania ..... Data wstąpienia do ZHP .....

Wykształcenie / szkoła / ..... Data złożenia przyrzeczenia .....

Przydział ..... Funkcja .....

Udział w pracy społecznej poza harcerstwem .....

Udział w kursach .....

Adres .....

Data .....

.....
podpis kandydata

DOPUSZCZENIE DO PRÓBY

Stwierdzam wypełnienie warunków dopuszczenia do próby na stopień PRZEWODNIKA
Data .....

.....
Hufcowy

pieczęć

Dopuszczam Druha ..... do próby na stopień PRZEWODNIKA
Data .....

.....
Komendant Chorągwi

pieczęć

PRÓBA

Wyszczególnienie	Data	Ocena	Podpis
1. Umie zorganizować prace w drużynie			
2. Opracuje roczny program pracy w drużynie			
3. Zna prawa i obowiązki drużynowego, oraz regulamin drużyny, prób stopni i sprawności harcerskich			
4. Rozumie rolę systemu zastępowego i umie go zastosować w pracy w drużynie			
5. Przeprowadzi według własnego planu zbiórkę drużyny, wycieczkę z grą polową			
6. Umie prowadzić księgowość i administrację drużyny oraz sporządzać odpowiednie raporty okresowe			
7. Zna podstawowe podręczniki harcerskie: Skauting dla chłopców, Młoda Drużyna, Drogowskaz Harcerski, Gawędy z Drużynowym, czyta "Na Tropie" oraz materiały opracowane przez GKH			
8. Zna organizację ZHP poza granicami Kraju			
9. Zna historię Skautingu i Związku Harcerstwa Polskiego			

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby - Podpisy Komisji

1. .... 4. ....
2. .... 5. ....
3. .... 6. ....

Opinia Hufcowego:

PROTOKÓŁ PRÓBY
NA STOPIEŃ PRZEWODNIKA
ZE SPECJALNOŚCIĄ ZUCHWA

ZGŁOSZENIE

Imię i nazwisko ..... Data urodzenia .....

Miejsce urodzenia ..... Wyznanie .....

Stopień młodzieżowy i data przyznania ..... Data wstąpienia do ZHP .....

Wykształcenie /szkoła/ ..... Data złożenia przyrzeczenia .....

Przydział ..... Funkcja .....

Udział w pracy społecznej poza harcerstwem .....

Udział w kursach .....

Adres .....

Data .....

.....
podpis kandydata

DOPUSZCZENIE DO PRÓBY

Stwierdzam wypełnienie warunków dopuszczenia do próby na stopień PRZEWODNIKA
Data .....

.....
Hufcowy

pieczęć

Dopuszczam Druha ..... do próby na stopień PRZEWODNIKA
Data .....

.....
Komendant Chorągwi

pieczęć

PRÓBA

Wyszczególnienie	Data	Ocena	Podpis
1. Umie poprowadzić kominek zuchowy i trzy rodzaje zbiorów: oderwane, cyklowe i obrzędowe. Ułoży ich program.			
2. Zna regulaminy zuchowe: gwiazdek, sprawności, oznak i munduru			
3. Umie przeprowadzić z zuchami: 5 tańców zuchowych, zaśpiewać 5 piosenek zuchowych. Zna 15 różnego typu gier, zabaw lub ćwiczeń zuchowych.			
4. Przedstawi przez siebie wykonanych kilka przedmiotów z zakresu majsterkowania zuchowego			
5. Zna jedną z książek TRYLOGII ZUCHOWEJ: Książka Wódza Zuchów, W Kregu Rady, Antek Cwaniak. Zna SKAUTING DLA CHŁOPCÓW. Czyta "Na Tropie" oraz materiały opracowane przez GKH.			
6. Umie znaleźć materiały w literaturze zuchowej: sprawności zuchowe, cykle, piosenki i tańce zuchowe.			
7. Opracuje i przedstawi półroczny program pracy gromady.			
8. Opracuje i przedstawi program tygodniowej kolonii zuchów.			
9. Zna historię Skautingu i Związku Harcerstwa Polskiego.			

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby - podpisy Komisji

1. .... 4. ....
2. .... 5. ....
3. .... 6. ....

Opinia Hufcowego:

PROTOKÓŁ PRÓBY
NA STOPIEŃ HARCISTRZA / PODHARCISTRZA
Z GŁOSZENIE

Imię i nazwisko ..... Data urodz..... Wyzn.....
 Miejsce urodzenia ..... Wykształcenie .....
 Stopień młodzieżowy i data przyznania ..... Zawód .....
 Stopień starszyny i data przyznania ..... Data wstąpienia do Z.H.P. ....
 Przydział służbowy ..... Funkcja .....
 Udział w pracy społecznej poza harcerstwem .....
 .....
 Udział w kursach .....
 .....
 Adres .....
 Data .....
 Podpis kandydata

DOPUSZCZENIE DO PRÓBY

Stwierdzam wypełnienie warunków dopuszczenia do próby na stopień
 PODHARCISTRZA / HARCISTRZA

Referent Kształcenia /
 Komendant Chorągwi

pieczęć

Dopuszczam Druha .....
 do próby na stopień PODHARCISTRZA / HARCISTRZA
 Data .....

Komendant Chorągwi /
 Naczelnik Harcerzy

PRÓBA

Działy:	Data	Ocena	Imię i nazwisko oraz adres egzaminującego członka Komisji
1. Wychowanie			
2. Metody			
3. Organizacja			
4. Programy			
5. Bibliografia			
6. Praca pisemna			

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby: Podpisy Komisji

1. .... 4. ....
 2. .... 5. ....
 3. .... 6. ....

PROTOKÓŁ PRÓBY
NA STOPIEŃ DZIAŁACZA HARCERSKIEGO W ORGANIZACJI HARCERZY

Imię i nazwisko .....
 Data urodzenia ..... Miejsce urodzenia .....
 Przydział ..... Data wstąpienia do ZHP .....
 Data Przyrzeczenia ..... Stopień (data przyznania).....
 Wyznanie ..... Wykształcenie .....
 Funkcja i okres pełnienia .....
 .....
 Praca społeczna na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy.....
 .....
 Adres i telefon.....
 Data ..... podpis kandydata.....

DOPUSZCZENIE DO PRÓBY

Stwierdzam wypełnienie warunków dopuszczenia do próby na stopień
 Działacza Harcerskiego

Data .....

Hufcowy

pieczęć

Dopuszczam druha ..... do próby na stopień Działacza
 Harcerskiego.

Data .....

Komendant Chorągwi

pieczęć

PRÓBA

	Wyszczególnienie	Data	Ocena	Podpis
1.	Zna ustrój Polski oraz kraju zamieszkania. Orientuje się w przebiegu najważniejszych wydarzeń współczesnego życia.			
2.	Zna prawa i obowiązki członka starszyny, a szczególnie Działacza Harcerskiego w Organizacji Harcerzy.			
3.	Zna regulaminy obowiązujące Org. Harcerzy.			
4.	Zna historię Skautingu oraz ZHP.			
5.	Zna organizację ZHP poza granicami Kraju.			
6.	Umie prowadzić księgowość i administrację.			

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby - podpisy Komisji

1. .... 2. .... 3. ....
 4. .... 5. .... 6. ....

Opinia Hufcowego:

PROTOKÓŁ PRÓBY
NA STOPIEŃ INSTRUKTORKI ZUCHOWEJ

Imię i nazwisko ..... Data urodzenia .....

Miejsce urodzenia ..... Wyznanie .....

Przydział ..... Data wstąpienia do ZHP.....

Udział w kursach ..... Funkcja .....

.....

Adres .....

..... Telefon:.....

Data .....
..... podpis kandydatki

DOPUSZCZENIE DO PRÓBY

Stwierdzam wypełnienie warunków dopuszczenia do próby na stopień instruktorki zuchowej

Data ..... Hufcowy .....

pieczęć

Dopuszczam Druhnę ..... do próby na stopień instruktorki zuchowej.

Data ..... Komendant Chorągwi .....

pieczęć

PRÓBA

Wyszczególnienie	Data	Ocena	Podpis
1. Opracuje roczny program pracy w gromadzie.			
2. Opracuje program dwutygodniowej Kolonii zuchowej.			
3. Umie zorganizować pracę w gromadzie. Zna gry, zabawy, majsterkowanie, tańce, oraz piosenki zuchowe.			
4. Zna prawa i obowiązki wodza zuchów oraz regulaminy gwiazdek, sprawności, odznak i mundurku zuchowego.			
5. Umie prowadzić kominek zuchowy i trzy rodzaje zbiorok: oderwane, cyklowe i obrzędowe. Ułoży ich program.			
6. Umie prowadzić księgowość i administrację gromady. Książkę Gromady, Kronikę Gromady, Książkę Kasową i Inwentarzową. Umie sporządzać odpowiednie raporty okresowe.			
7. Zna podstawowe podręczniki z działu zuchowego: Zuchy, Książka Wodza Zuchów, W Kręgu Rady, Antek Cwaniak. Wymieni inne pozycje biblioteczki Wodza, oraz materiały opracowane przez GKH.			
8. Zna organizację ZHP poza granicami Kraju.			

Stwierdzamy pomyślne odbycie próby - podpisy Komisji

1.	4. ....
2.	5. ....
3.	6. ....

Opinia Hufcowego:

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
KOMENDA CHORĄGWI HARCERZY

LIST MIANOWANIA

Druhnę .....

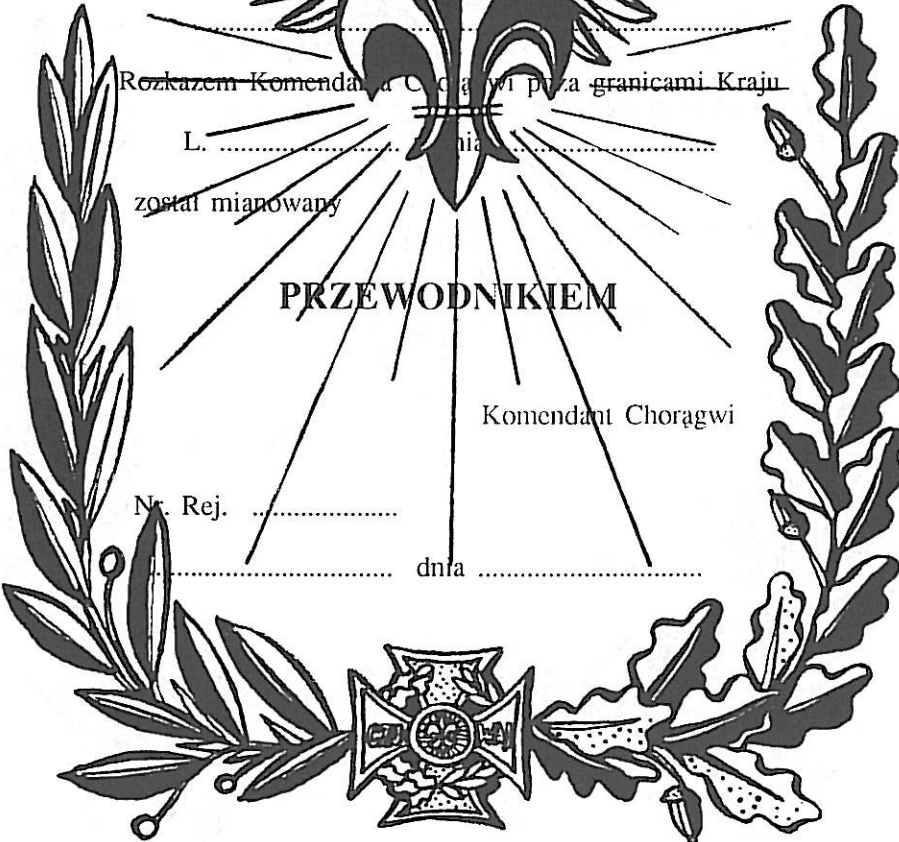
Rozkazem Komendanta Chorągwi poza granicami Kraju
L. .... dnia .....

został mianowany

PRZEWODNIKIEM

Komendant Chorągwi

Nr. Rej. ....
..... dnia .....

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY

EST MIANOWANIA

Druh .....

Rozkazem Naczelnika Harcerzy poza granicami Kraju

L. ....
został mianowany

PODHARCISTRZEM

Naczelnik Harcerzy

Nr. Rej. ....

Londyn dnia .....

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY

EST MIANOWANIA

Druh .....

Rozkazem Naczelnika Harcerzy poza granicami Kraju

L. ....
został mianowany

HARCISTRZEM

Naczelnik Harcerzy

Nr. Rej. ....

Londyn dnia .....

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERZY

LEST MIANOWANIA

Druh .....

W rozkazem Naczelnika Harcerzy poza granicami Kraj

L. .... z dnia .....

został mianowany

DZIAŁACZEM HARCERSKIM

Naczelnik Harcerzy

Nr. Rej. ....

Londyn dnia .....

